

TANYA'S BEAUTY SALON
 Threading/Waxing, Facial(Men & Women)
 Anti-Aging Facial, Bleach
 Hair Cut, Color and Style
 40-39 75 St. Jackson Heights, NY 11373
 718-478-9009
 137-40 Jamaica Avenue Jamaica, NY 11435
 718-297-1019
 85-03 Roosevelt Avenue Jackson Heights, NY 11373
 718-205-7832

HERBAL FACIAL
 \$20 !!!

DHOL RADIO
 WEBSITE: DHOLRADIO.ORG
 ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
 Request Song Live Calls: USA 1-951-824-6365
 Canada 1-604-210-1955
 Music 24/7 Skype: DHOLRADIO.ORG
 9:30PM To 11:30PM (IST)
 Listen By Call: USA 702-489-0211
 UK 44-20-3519-1210
 Listen On Phone Application for android and iPhone-Dhol Radio

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੌਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
 (ਸੈਲ): 718-757-7809
 ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
 (ਫੈਕਸ): 516-439-5418
 ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

ਬੌਬੀ ਸਿੰਘ
 ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

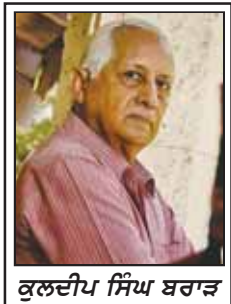
Fourteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Punjab Times, Vol 14, Issue 50, December 14, 2013 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388
 Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
 www.punjabtimesusa.com

ਜਨਰਲ ਬਰਾੜ ਕੇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ

ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ 'ਦਿੱਲੀ' ਹਿੱਲੀ

ਸਾਢੇ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 14 ਸਾਲ ਤਕ ਕੈਦ

ਲੰਡਨ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ 'ਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ ਔਰਤ ਸਣੇ ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਢੇ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 14 ਸਾਲ ਤਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਾਸੀ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ (38), ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (34), ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ (36) ਤੇ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ (33) ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਊਥਵਰਕ ਕਰਾਉਨ ਕੋਰਟ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਦੋ ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਨਰਲ ਬਰਾੜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 11 ਸਾਲ, ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ 6 ਮਹੀਨੇ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 14-14 ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਹ ਘਟਨਾ 30 ਸਤੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਲੰਡਨ ਦੀ ਓਲਡ ਕਿਊਬਕ ਸਟਰੀਟ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਨਰਲ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੀਨਾ ਬਰਾੜ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੌਜੂਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਲਾਏ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਯੂਨਾਈਟਡ ਖਾਲਸਾ ਦਲ ਦੇ ਭਾਈ ਲਵਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ,

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਦੇ ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਗੂਵਾਲ, ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ 200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਰਮਿੰਘਮ, ਵਾਲਸਾਲ, ਲੰਡਨ, ਕਵੈਂਟਰੀ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੋਂ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਨਰਲ ਬਰਾੜ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਹੋਰ ਧਮਕੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੇ ਸੱਤ ਯਤਨ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਪਰ ਅੱਠਵਾਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬਹੁ-ਪਤੇ ਬਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਬੂਲ ਲੈਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅੱਠ ਸਾਲ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਲਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਰਾੜ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਬਰਾੜ ਦੇ ਗਲੇ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਬਰਾੜ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੀਨਾ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਵੀ ਧੱਕਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ 'ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ' ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਬੁਲੰਦ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਨਕਾਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਬਹਿਸ ਵੀ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 40 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ 27 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੈ ਜਿਥੇ 200 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 162 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ 21 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 19 ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਏ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਥੇ 230 ਵਿੱਚੋਂ 165 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਸਿਰਫ 58 ਸੀਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਾਖ ਭਾਵੇਂ ਘਟੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। 90 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 49 ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 39 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਹੇ ਜਿਥੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਉਂਜ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਨਾ ਮਿਲ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ
www.011india.com **\$25 2,500 Minutes**
 ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ।
 Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.
 ਵਧੀਆ, ਸਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ
 ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੇ
 ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ
 800.914.1013 • 408.659.9400

**ਸੈਲਫੋਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ
ਜਾਇਜ਼ ਕਰਾਰ**

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸੈਲਫੋਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਖਤਰਨਾਕ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਵਾਈ ਵਾਈਨਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਫੌਰਨ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਸਰਵੇਲੈਂਸ ਐਕਟ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੁਫੀਆ ਨਿਗਰਾਨੀ ਐਕਟ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

**ਆਪਣਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਬਰਾਂਚ
ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 19 ਨੂੰ**

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਲਤਾਨੀ): ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਜੋਂ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟ ਚੁਕੀ ਆਪਣਾ ਬਾਜ਼ਾਰ-ਕੈਸ਼ ਐਂਡ ਕੈਰੀ ਫੂਡ ਚੇਨ ਵਲੋਂ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਆਉਂਦੀ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਟੋਰ ਸਟਰੀਟ-ਰੋਡ ਪਲਾਜ਼ਾ ਸਾਪਿੰਗ ਸੈਂਟਰ (2610 ਸਟਰੀਟ ਰੋਡ, ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ) 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਬਾਜ਼ਾਰ-ਕੈਸ਼ ਐਂਡ ਕੈਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਟੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਗਰੋਸਰੀ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਥੇ ਸਮੁੱਚਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀ ਗਰੋਸਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਫਲ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਛੱਤੇ ਮਿਲ ਸਕਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਦਘਾਟਨ ਮੌਕੇ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਪਹੁੰਚਣਗੀਆਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜੌਹਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

**ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ
ਕੋਰਟ ਹੋਈ ਸਖ਼ਤ**

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੋਹਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਐਸ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨੇਮਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਅਤਿ ਅਹਿਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਤੇ ਸਾਇਰਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਅਲਾਮਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀਜ਼ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਰ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪੁਲੀਸ ਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

**ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ
ਵਿਕਾਊ ਹੈ**

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਚਲਦਾ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ 120 ਸੀਟਾਂ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 317-250-3545

**ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਦੰਗਿਆਂ
ਦੇ ਦੋਸ਼**

ਸਿੰਗਾਪੁਰ: ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਹਿੰਸਾ ਸਬੰਧੀ 24 ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੰਗੇ ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ 24 ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹਫਤੇ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤਕ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਕੋਠਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 17 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੀ ਸਾਕਾ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਮਰਪੁਰੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਡਾ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਕਾਰਟਰੇਟ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਸੁਭਾਗੀ ਜੋੜੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਇਰੇਬਿਲ (ਨਿਊ ਜਰਸੀ) ਦੇ ਮੇਅਰ ਬਰਾਇਨ ਕੈਨੇਡੀ ਨਾਲ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੈਂਟਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

3310 (S) CANTON CENTER RD., CANTON MI 48188, Ph# 734-397-7281

**ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ**

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਕੈਂਟਨ) ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਤਿੰਨ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਵੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਕਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 734-231-9488 ਜਾਂ ਭਾਈ ਤੇਜਕਿਰਨ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 734-756-7338

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੱਖ ਉਪਰ ਨਸਲੀ ਹਮਲਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਗੱਲ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਅਜੇ ਠੰਡੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਸਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਕਾਲੇ ਮੂਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਿਰਫਿਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗੰਨਾ ਤਾਣ ਦਿੱਤੀਆਂ।

58 ਸਾਲਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਰਾਤੀਂ ਕਰੀਬ 10 ਵਜੇ ਉਹ 101 ਐਵਨਿਊ ਅਤੇ 117 ਸਟਰੀਟ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ 'ਸਿੰਘ ਫਾਰਮ' 'ਤੇ ਕੰਮ ਪਿਛੋਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰਕੇ 107 ਸਟਰੀਟ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕਾਲੇ ਮੂਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਓਸਾਮਾ, ਓਸਾਮਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਗੰਨ ਤਾਣ ਲਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚਲਾ ਗਰੋਸਰੀ ਬੈਗ ਆਪਣੇ ਬਚਾ ਲਈ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਗੰਨ ਉੱਤੇ ਮਾਰਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੰਨ ਕੱਢ ਲਈ ਪਰ ਇੰਨੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਧਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਹਮਲਾਵਰ ਉਸ ਨੂੰ 'ਓਸਾਮਾ, ਓਸਾਮਾ ਗੋ ਬੈਕ, ਗੋ ਬੈਕ' ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਖਿਸਕ ਗਏ।

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਵਗੈਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਨਿਰੋਲ ਨਸਲੀ ਨਫਰਤ ਦਾ ਹਮਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 347-876-8893 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ

ਰਾਲੇਗਨ ਸਿੱਧੀ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ): ਉਘੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਣਸਿੱਧੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ 'ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ' ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਜੀਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਕਾ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ ਪਰ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਤਾਹੀ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ 18 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ 'ਇੰਡੀਆ ਅਗੇਸਟ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ' (ਆਈ.ਏ.ਸੀ.) ਦੋਫ਼ਤਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਸੰਬਰ 2010 ਵਿਚ ਚਲਾਈ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਰੀਬ ਤੇ ਮੱਧਵਰਗੀ ਲੋਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁਧ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣੀ ਗਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਕਾਡਰ ਦੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪਰਸੋਨਲ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਰਾਗ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਅਨੁਰਾਗ ਅਗਰਵਾਲ, ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੁਸਨ ਲਾਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪੈਨਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਪੈਨਲ ਵਿਚ ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪੈਨਲ 'ਚ ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਅਗਰਵਾਲ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਧਰ ਯੂ.ਟੀ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਖਫ਼ਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਚੱਕ ਹੇਜ਼ਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਣਖ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹੇਜ਼ਲ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਸਫ਼ਾਈ ਮੰਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1957 ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 3 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਹੁਣ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਨੇਮਾਂ ਤਹਿਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹੂ-ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

ਉਝ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰੋਕਾਰ ਵਾਜਬ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਰਟਿਨ ਆਰ. ਕਾਸਟਰੋ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦੇ ਕਾਰਨ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ, ਸੈਕਿੰਡ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਤੇਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਤਨ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰਲ ਸਿਮਰਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਭਰਤੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਘੇ ਹੋਣਗੇ: ਨਿਸ਼ਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਵਨਿਯੁਕਤ ਸਹਾਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਿਸ਼ਾ ਦੇਸਾਈ ਬਿਸਵਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਾਲੇ ਸਬੰਧ ਬਗ਼ੈਰ ਰੁਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਦੱਖਣੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਹਾਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਿਸ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੜੋਤ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਹੁਣ ਦੁਵੱਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਖੇਤਰੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਨਵਾਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਬਿਲ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਫਿਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਵਿਆਪਕ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੁਧਾਰ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੜਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ

ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਏਸ਼ੀਅਨ-ਅਮਰੀਕਨ ਐਂਡ ਪੈਸਿਫਿਕ ਆਈਲੈਂਡਰ ਕਮਿਊਨਿਟੀ (ਏ.ਏ.ਪੀ.ਆਈ.) ਲਈ ਤਿਆਰ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਵਿਚ ਵ੍ਰਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਬਿੱਲ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਐਚ-1ਬੀ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵ੍ਰਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਨੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਬਿੱਲ ਪਰਵਾਸੀ ਉਦਮੀਆਂ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਵੀਜ਼ਾ ਰਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਐਚ-1-ਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਏਗਾ। ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਚੀਨ, ਭਾਰਤ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਖਰਲੇ 10 ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਦਮੀ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਸੈਨੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਬਿੱਲ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ

ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਉਦਮੀਆਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫਿਜ਼ੀਸ਼ੀਅਨਾਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਵਾਂ ਇਨਵੈਸਟ ਵੀਜ਼ਾ, ਨਵੇਂ ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਚ-1-ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਰਤੋਂਕਾਰ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਨਵਾਂ ਬਿੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 65,000 ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ 115,000 ਵੀਜ਼ੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਆਧਾਰਤ ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 91000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਜੰਮਿਆ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜੋ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਗ਼ੈਰ ਫੌਜੀ ਪਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਦਾ ਤਾਲੁਕ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਸਾਨੀ ਸੰਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਰਾਹ ਦੇ ਅੜਿੱਕੇ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੋਣਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਰਲ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨੀਯਤ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

ਸੇਲਜ਼ ਮੈਨ/ਵੂਮੈਨ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ

'ਐਨ.ਕੇ. ਸਰਚਨਡਾਈਜ਼ ਕੰਪਨੀ'

ਨੂੰ ਸੇਲਜ਼ ਮੈਨ/ਵੂਮੈਨ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ।

ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ

ਕਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਫੋਨ: 646-261-7290 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮਲੂਕਾ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ: ਕਾਂਗਰਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਭ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 260 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ 158 ਤਾਂ ਇਕੱਲੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਏਗੀ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 12 ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਜਦਕਿ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੀ.ਸੀ.ਸੀ ਵਿਚ ਛੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਰਤਮਾਨ ਜ਼ੋਨਲ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਬਕਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਜੋਸ਼ਨ ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਮਤਾ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 25 ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ (ਪਿਛਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 10 ਸਨ) ਤੇ 53 ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਬਦਲੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਵਨ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਪੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੀਵਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਦਾ ਕੱਟੜ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਮੁਤਾਬਕ ਬਿਨਾਂ ਸੱਕ ਇਹ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਏਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਖਰਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 22 ਸਥਾਈ ਇਨਵਾਇਟੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਪੁਸਤਕ ਘੁਟਾਲੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜੱਜ ਏ. ਐਨ ਜਿੰਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਿੰਦਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸੋਧੀ ਗਈ ਮੁਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਿਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਡੀ.ਜੀ.ਐਸ.ਈ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਪੰਨੇ ਵੱਲੋਂ 28 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਨੋਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਬਣੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਨੋਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਨੇ ਵੱਲੋਂ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਟੈਕਸਟ ਬੁੱਕ ਬੋਰਡ ਰਾਹੀਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਅ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਜਿੰਦਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਜਿੰਦਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮਲੂਕਾ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਪੁਸਤਕ ਘੁਟਾਲੇ ਉਪਰ ਪੌਚਾ ਫੇਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਡੀ.ਜੀ.ਐਸ.ਈ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿੰਦਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਪੰਨੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਨੋਟਿੰਗ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉੱਚ ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਪਰੋਂ ਹੁਕਮ ਕਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਕ ਕੱਚਘੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੱਲੋਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਭਖਿਆ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਦੁਆਲੇ ਬਣੇਗੀ ਅੱਠ ਮਾਰਗੀ ਰਿੰਗ ਰੋਡ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਧ ਰਹੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅੱਠ ਮਾਰਗੀ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਆਵਾਜਾਈ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ ਸੋ ਅਜਿਹੀ ਸੜਕ ਦਾ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਜਾੜੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡਾਂ-ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਾਹਰਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇ।

ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਪਲਾਜ਼ਾ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਘੱਟਾ ਘਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮੌਜੂਦ ਦੁਕਾਨਾਂ ਛੇਤੀ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਰਬਾਰ

ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੋਈ ਨਕਾਸ਼ੀ ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੰਧ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੁੰਹ ਕੀਤਾ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਜਗਰਾਉਂ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੱਖੇ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੁੰਹ ਕਮਾਇਆ ਹੈ।

ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਵਫ਼ਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਨੂੰ ਵਧਣ ਦੀ ਥਾਂ ਘਟਾਉਣ ਵੱਲ ਤਵੱਜੋਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਮਹਿੰਗੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਵਾਨੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਜਲ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਵੀ ਧੱਬਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਹੁਣ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਲੋਟੂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਗੇ। ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੋਕੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਲੋੜ ਹੈ ਡੁਬਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਹੈ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ 11 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਖੇਡ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਵਰਮਾ 'ਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਜੈ ਮਾਕਨ ਦਾ ਲੈਟਰ ਹੈੱਡ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵੀ.ਕੇ. ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ 9ਵੀਂ ਸੰਸਾਰ ਸੀਨੀਅਰ ਕੁਰਾਸ਼ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਨੌਸ ਨਹੀਂ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਟਾਈਟਲਰ ਪਰਤ ਕੇ ਹੀ ਨਾ ਆਉਣ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਟਾਈਟਲਰ ਉਥੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੁਰਾਸ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ। ਉਹ ਇਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਟਾਈਟਲਰ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ ਦੱਸਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਰਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਜਨਹਿੰਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੁਰ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਜਨਹਿੰਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨੇ ਹਿਸਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਹੱਥ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪੀ ਤਾਂ ਉਹ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੇ।

ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕੇ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਨਿਲ ਵਿਜ ਨੇ ਹਜਕਾਂ ਮੁਖੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਕਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ।

ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਉਠਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ

ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬੜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ

ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਜਨਹਿੰਤ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰੋੜਕਾ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਧਰਨ ਦੇਵਾਂਗੇ: ਮਾਨ

ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਐਡਹਾਕ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਜਨਹਿੰਤ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁੜ ਆਸ ਜਾਗੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਵੀਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰੇਗੀ।

ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਦਰਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੇ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਧਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਵਿਖੇ ਫਤਹਿ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਜਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਲੜਨ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਸਬੰਧੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਜਗਰਾਉਂ ਵਿਚ ਆਰਜੀ ਦਫ਼ਤਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇਜ਼

ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਮੀਟਿੰਗ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਬ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉੱਡੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਖਤੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀ ਪਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਰੋਹ ਅੱਗੇ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਢਿੱਲੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਬ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 23 ਦਿਨ ਤੱਕ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਆਗੂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਬਰੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਮਾਲਪੁਰ ਦੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ

ਧਾਰਾ 107/151 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਅਧੀਨ ਰੂਪਨਗਰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੂਪਨਗਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮੁੜ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉੱਡ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਧਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਟਰੱਸਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਭਾਈ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 12 ਵਜੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡੇ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਹਨ।

ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੰਗਤ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਲੈਣਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮੂਲੀ ਝੜਪ ਵੀ ਹੋਈ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੈਰੀਕੇਡ ਲਾ ਕੇ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਖਫਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਢੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਆਰ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੌਂਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਗੁਰੂ ਆਸਰਾ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਪ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬੀਬੀ ਕੁਲਬੀਰ ਕੌਰ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 'ਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਰਿਹਾਈ ਮਾਰਚ' ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਬ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਹੁਣ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿੱਢੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਰਨ ਵਰਤ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਖਿਲਾਫ ਦੱਸਣਾ ਗ਼ੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਨਾ ਤਰਕ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੋਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੇ ਜੰਮੂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰ ਬਦਲੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖਣਾ ਆਤਮਘਾਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਪਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਸੂਚੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਕਿੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸੂਚੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਰਿਹਾਈ ਮਾਰਚ' ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਇਆ ਤਾਣ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ/ਮੁਹਾਲੀ: ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ 'ਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਰਿਹਾਈ ਮਾਰਚ' ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਕਾਰਨ ਤਣਾਅ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਮਾਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਧੱਕਾ ਮੁੱਕੀ ਵੀ ਹੋਈ ਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਲ ਖਾਲਸਾ, ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਲਹਿਰ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਸੰਗਰਾਵਾਂ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਕਾਰਕੁਨ ਸਵੇਰੇ ਅਕਾਲ

ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਇਥੋਂ ਰਿਹਾਈ ਮਾਰਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ

ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਨਾ ਬੁਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਤਲਖੀ

ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਲੰਬੇ ਦਿਨ ਹੋਈ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਲਖੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਹਾਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਏ।

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੰਤ ਮਾਰਚ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਰਥਕਾਂ ਸਮੇਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ

ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ।

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੁਲਿਸ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਮਾਰਚ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਰਾਹ ਬਦਲ ਲਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਮਾਰਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਯਤਨ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਧੱਕਾਮੁੱਕੀ ਤੇ ਤਲਖਕਲਾਮੀ ਹੋਈ। ਮਾਰਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਾਹੌਲ ਹੋਰ ਵੀ ਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਹੀ ਧਰਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਖਿਲਾਫ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਘੰਟਾ ਧਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

ਹਾਲਤ ਵਿਗੜਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮਾਰਚ ਅਮਨ ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੇ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਛੇੜੀ ਹੈ। ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਦੀ ਗਿਣ ਕੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸਜ਼ਾ 20 ਸਾਲ ਲਈ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ 2007 ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਵਿਚ ਬਹਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਸਟਿਸ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ

ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਜਦੋਂ 18 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਅਰਥ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਹੈ।

ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ ਉਰਫ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ

ਨਾਮਧਾਰੀ ਮੁਖੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਨਾ ਕਬੂਲਿਆ ਗੁਨਾਹ

ਲੰਡਨ: ਨਾਮਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਵਸੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 27 ਸਾਲਾ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਨੇ ਨੋਟਿਸ਼ਮ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਇਰਾਦਾ-ਏ-ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੂਰ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਫੜ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਕੈਦੀ) ਦਾ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣਾ ਉਦੋਂ ਤਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਤਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ' ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ

Punjab Times

Established in 2000
13th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Wisconsin, Mississippi, Iowa, Arkansas, Massachusetts, Texas, Virginia, Nevada, Washington, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, New York, New Jersey, Connecticut, Oklahoma, Pennsylvania, Missouri, Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorse the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੁੜ ਡਟਿਆ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਫਿਰ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫਿਰ ਮੋਰਚੇ ਉਤੇ ਡਟ ਗਏ।
ਗੁਰੂ ਆਸਰਾ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਪ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

ਹੋਰ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹੋ
ਸਫਾ 5 ਉਤੇ

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਧਾਮੀ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਦਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਜੂਸ ਪਿਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁਖ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭਾਗੋਵਾਲ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਪੈਟਰਨ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੌਂਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਆਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਆਰ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜੰਗ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਨਪੁਰੀ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ

ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ। ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਹੈ ਦਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ।

(ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. (ਜੇਲ੍ਹਾਂ) ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ, ਗੁਰੂ ਆਸਰਾ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਪ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਧਾਮੀ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਈ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਪਰ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਬੇਸਿੱਟਾ ਰਹੀ। ਉਧਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਧਾਰਾ 107/151 ਦਾ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।
ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਜਿਹੜੇ 6 ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਗੁਰਬਖਸ਼

ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੱਖਲ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੜਤਾਲ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵੇਰਵੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ 'ਦਿੱਲੀ' ਹਿੱਲੀ (ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਕਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅੱਠ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰਦਿਆਂ 28 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੂੰ 25000 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। 70 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਕੋਲ 32 ਸੀਟਾਂ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਉਭਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਠੱਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ।
ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਿਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣੀ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ, ਉਥੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਯੂਸਕੁਨ ਦੱਸਦਿਆਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਸੁਧਾਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਮੁੜ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਫਤਿਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਕੋਟੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਦੀ ਸੀਟ ਤੱਕੜੀ ਉਪਰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਮਲ ਜਦਕਿ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਤੱਕੜੀ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਤੱਕੜੀ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ (41721) ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਧਨਵੰਤੀ ਚੰਦੀਲਾ (30713) ਨੂੰ 11008 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਤੇ ਇਥੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਲੂਜਾ ਨੂੰ 17022 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਲ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਕਾਲਕਾਜੀ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਾ (30683) ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਧਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ (28639) ਨੂੰ 2053 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ, ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੋਪੜਾ ਨੂੰ 25787 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।
ਸ਼ਾਹਦਰਾ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਟੀ (45364) ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਥ (30247) ਨੂੰ 15117 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

23512 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਤੱਕੜੀ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਲੜੀ ਗਈ ਹਰੀ ਨਗਰ ਸੀਟ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਿਆਮ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਰੀ ਨਗਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ (38912) ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸ਼ਿਆਮ ਸ਼ਰਮਾ (30036) ਨੂੰ 8876 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਜਦ ਕਿ ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਬੋਲੀ 23111 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੇ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨੌਂ ਸਿੱਖ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਵਿਧਾਇਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। 2013 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨੋਂ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਾਜਪਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਤਾਰੇ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਪਿਛਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਿੱਖ ਵਿਧਾਇਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਪੰਜ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣ ਕੇ ਆਏ ਸਨ।
ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਛੇ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ ਸਨ ਪਰ ਜਿੱਤੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ (ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ) ਤੇ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਵਲੀ (ਗਾਂਧੀਨਗਰ) ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਬੋਲੀ, ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਵਲੀ (ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਟੂ

ਤੇ ਤਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ (ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ), ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਾ (ਕਾਲਕਾ ਜੀ) ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਟੀ (ਸ਼ਾਹਦਰਾ), ਉਹ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਾਣਗੇ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੋਟੇ ਵਿਚੋਂ ਆਰ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਗਰ ਤੋਂ ਜਿੱਤੇ ਹਨ।
ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ (ਤਿਲਕ ਨਗਰ) ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਬੱਬਰ (ਭਾਜਪਾ) ਨੂੰ ਤੇ ਹਰੀਨਗਰ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸ਼ਿਆਮ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਆਪ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਨੇ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਤਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾਹ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜੰਗਪੁਰਾ ਹਲਕਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਕੇ ਜੰਗਪੁਰਾ ਹਲਕਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ	ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ	ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ	ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ	ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ	ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ	ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੱਪੀ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ

ਯੁੱਗ ਨਾਇਕ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਜੇਹਨਸਬਰਗ: ਰੰਗ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਖਿਲਾਫ ਡਟਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਸਲੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੁੱਗ ਨਾਇਕ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਦਾ ਲੰਬੀ ਬਿਮਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿਆਹਫਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ 15 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨੋਬੇਲ ਅਮਨ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ 95 ਸਾਲਾ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਨੇਹੇ 'ਚ ਐਲਾਨ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਕਬ ਜੁਮਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਕੋਪ ਵਿਖੇ 1918 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਸਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 27 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1990 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਿਵਲੀਅਨ ਐਵਾਰਡ 'ਭਾਰਤ ਰਤਨ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਦਿਨ ਕੌਮੀ ਸੋਗ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਸਣੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੌ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਜੇਹਨਸਬਰਗ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿਆਹਫਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਵਫਦ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ, ਅਫਰੀਕੀ ਆਗੂ ਰਾਬਰਟ ਮੁਗਾਬੇ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਆਖਰੀ ਗੌਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐਫ ਡਬਲਿਊ ਡੀ ਕਲਾਰਕ, ਚੀਨ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੀ ਯੂਆਨਚਾਓ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਾਮਿਦ ਕਰਜ਼ਈ, ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਰਾਂਸਵਾ ਔਲਾਂਦ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਿਮੀ ਕਾਰਟਰ, ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਤੇ ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਭਰਵੀਂ ਹਮਾਇਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਲਈ ਹਮਾਇਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੇ ਗਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗਿਆਰਾਂ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਜਾਹਰਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ 'ਅਖੌਤੀ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਹੀਜ ਪਿਆਜ ਵੀ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਬਸਰ, ਮੋਹਾਲੀ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਦੀਫੋੜ ਮਾਰਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜ

ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸਾਂ-ਕੱਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਥਿਤ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ 'ਧੋਖੇ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਈ ਦਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡਟਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਰੈਲੀ ਵਿਰੁਧ ਪਾਰਟੀ ਮੁਖੀ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਵੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੈਲਮਜੂ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੈਲਮਜੂ ਵਿਖੇ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੇ ਗਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਮੂਹ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿੱਢੇ ਗਏ

ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕੀ ਰੱਖਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਰਾਸਰ ਉਲੰਘਣਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਅਖੌਤੀ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਨੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਇਹ ਯੋਧੇ ਕੋਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਡਰੱਗਾਂ ਵੇਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਪੰਥਕ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਪਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਾ ਹਰ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

Matrimonial

ਕੰਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਸੈਣੀ ਸਿੱਖ, 30 ਸਾਲ, 5'-11", ਪੀ ਜੀ ਡੀ ਬੀ ਐਮ ਸੋਹਣੇ ਸੁਨੱਖੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 804-502-9507

47-5

Wanted suitable girl from USA, Canada, for US citizen Amritdhari Sikh male 34, living in Ohio, truck driver, own house, divorced after 2 years of marriage, one daughter living with mom. Undocumented girls & divorcee without baby can also be considered. Contact: Ph:513-305-4654

46-4

ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਖਰੀਦੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਲੇਖਕ ਦੀ ਕਿਤਾਬ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਪੁਲਿਟਜ਼ਰ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਲੇਖਕ ਝੁੰਪਾ ਲਹਿਰੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਵਲ 'ਦਿ ਲੋਅਲੈਂਡ' ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਹਫੇ ਦੇਣ ਤੇ ਆਪ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਖਰੀਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰੀਬ 21 ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ। ਲਹਿਰੀ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਦਿ ਲੋਅਲੈਂਡ' ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਹਿਰੀ ਨੇ 'ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮ' ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ

ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੀਨੀਆ ਤੋਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਕਾਨਸਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2010 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਲਹਿਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਆਰਟਸ ਐਂਡ ਹਿਊਮੈਨੀਟੀਜ਼' ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। 'ਦਿ ਲੋਅਲੈਂਡ' ਗਲਪ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ 'ਮੈਨ ਬੁੱਕਰ ਇਨਾਮ' ਤੇ ਯੂਐਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ-2013 ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

- *ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
- *ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
- *ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਦਾਕਾਰੀ

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਉਧਮ ਸਿੰਘ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਦੁਰਲੱਭ ਫੋਟੋ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਭੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ (ਲੰਡਨ) ਦੇ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮਾਈਕਲ ਓ ਡਾਇਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ 'ਐਲੀਫੈਂਟ ਬੁਆਏ' (1937) ਤੇ 'ਦਿ ਫੋਰ ਫੀਦਰਜ਼' (1939) ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਕੋਰਡਾ ਤੇ ਜੋਲਨ ਕੋਰਡਾ ਸਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਰਤਾਨਵੀ ਲੇਖਕ ਰੋਜਰ ਪਰਕਿਨਜ਼ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ 1989 ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੈਗੇਸੀ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਕੋਲ ਕੰਮਕਾਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ-ਯੂਰਪੀ ਸਹਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਐਕਸਟਰਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

'ਐਲੀਫੈਂਟ ਬੁਆਏ' ਫਿਲਮ ਯੂਟਿਊਬ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। 'ਐਲੀਫੈਂਟ ਬੁਆਏ' ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਹਸੀ ਫਿਲਮ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਵੈਨਿਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਰੁਡਯਾਰਡ ਕਿਪਲਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਜੰਗਲ ਬੁੱਕ ਵਿਚਲੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੁਮਾਈ ਆਫ ਦਿ ਐਲੀਫੈਂਟ' 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਲੰਡਨ ਫਿਲਮ ਸਟੂਡੀਓਜ਼ (ਡੇਨਹਾਮ) ਤੇ ਮੈਸੂਰ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨੌਂ ਅਪਰੈਲ 1937 ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਹੋਰ 14 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ।

ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨ' ਮਹਾਨ ਗ਼ਦਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ) ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਰੇ ਵਿਲੱਖਣ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹਿਲੂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਬਰਤਾਨਵੀ

ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸਰਚ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਓ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਮਾਤਰ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਖ਼ਿਲਾਫ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਹ ਗੋਲੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਡੇ ਕੈਲੀਬਰ ਵਾਲੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਨਾਲ ਓ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਜੋ ਮਸਾਂ ਬਚੇ ਸਨ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ 13 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 30 ਅਗਸਤ 1927 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ' ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਅਧੀਨ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ।

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 1934 ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਗ਼ਦਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਛਾਪੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ 267 ਪੰਨੇ (ਐਸ-44) 'ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਫਰੈਂਕ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 31 ਜੁਲਾਈ 1940 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ 42 ਦਿਨ (26 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਪੰਜ ਜੂਨ 1940) ਤੱਕ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਜੂਨ 1940 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਜੱਜ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥੀ ਲਿਖਿਆ ਅੱਠ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਖ਼ਫਾ

ਸ਼ੇਰਪੁਰ: ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਸੰਗੀ ਸਾਬੀ ਰਹਿ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਮਰਹੂਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਡਾਢਾ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਅੱਤ ਦੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਗਈ।

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਹਾਲ ਆਬਾਦ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਦ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਬਦਲੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਤਾਮਰ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਪਰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਹ ਨਾ ਫੜੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੀਆਂ ਕੈਸਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਦਮ ਤੋੜ ਗਏ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਫ਼ਪਾਲ ਕੌਰ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀਆਂ ਸਗੋਂ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕੀ। ਦੂਜੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਰਹੀ ਕੈਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੌਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਖੁਦ ਗੰਠੀਏ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਵਿਧਵਾ ਮਲਕੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੱਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਭੱਜੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਛੇਵਾਂ ਸਥਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2004 ਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਡਿਗਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਡਿਗਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਲਈ ਸਾਲ 1980 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2004 ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਦਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 27 ਲੈਕਚਰਾਰ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 1982 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਛੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2004 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਡਿਗਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਵੀਹ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੈਕਚਰਾਰ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਲੈਕਚਰਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਕਰਨਾਲ ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਿਹੋਵਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਸਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਚੌਥਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਰਜਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ

ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਬੀ.ਐਡ ਕਾਲਜ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਲੈਕਚਰਾਰ ਤਾਇਨਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀ.ਐਡ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਹੰਭਲੇ ਮਾਰੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਬਾਲਾ, ਪੰਚਕੂਲਾ, ਕੈਥਲ, ਯਮੁਨਾਨਗਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਛਛਰੋਲੀ ਕਸਬੇ, ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਮਟਕ ਮਾਜਰੀ ਤੇ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਐਲਨਾਬਾਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਗਰੀ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੈਥਲ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਰਟਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲਾਗੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸੁਧਾਰਦਿਆਂ 13ਵੇਂ ਤੋਂ ਛੇਵਾਂ ਨੰਬਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਆਧਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਲਕਸ਼ਦੀਪ ਸਰਬੋਤਮ ਸੂਬਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਹਨ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ 11ਵੀਂ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ 12ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 18ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੋਂ 15ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਫਾਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਪਲੈਨਿੰਗ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਾਂਝੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੱਤਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੋਂ 10ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਹਰਿਆਣਾ 17ਵੇਂ ਤੋਂ 20ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਖਿਸਕ ਗਿਆ। ਉਤਰਾਖੰਡ ਨੇ 21ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੋਂ 20ਵਾਂ ਨੰਬਰ

ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਵੇਗੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਠੱਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾੜੇ-ਲਾੜੀਆਂ ਹੁਣ ਇਸ ਠੱਗੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹੁਣ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਚੋਲੇ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਏਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹ ਫਰਜ਼ੀ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਹੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੈਲਪਲਾਈਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾੜੀਆਂ ਵੀ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਫਿੱਲ ਲਾਹੁਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦਰਜਨ ਭਰ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਦੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਪੱਲੇ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ ਐਲ.ਕੇ ਯਾਦਵ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹੁਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜੇ ਜਾਂ ਲਾੜੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪਤਤਾਲ ਕਰ ਲੈਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਬਾਣਾ ਕੋਈ

ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਉਦਮ ਮਹਿਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੰਜ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਚੋਲੇ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਠੱਗੀ ਦੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸੈਟਲ ਮੋਗੇ ਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹ ਰਚਾਇਆ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਅੜ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਬਦਲੇ ਪੈਸੇ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸੀ ਲਾੜਾ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਲੜਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਲੜਕੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੰਜ ਹੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਮੋਗੇ ਦੀ ਇਕ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬਰਬਾਦ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜਾ ਸੱਤ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਕੰਮ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਟਕੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 1533 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੁੱਛਾ ਨੇ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਸੂਚਨਾ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਾ ਨੂੰ ਇਕ ਅਪਰੈਲ, 2007 ਤੋਂ 31 ਅਗਸਤ, 2013 ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵੇਚ ਵੱਟ ਤੋਂ 1533.79 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਠਿੰਡਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵੇਚੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕੰਮ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵੀ ਵਿਕੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਕਲੀਅਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ, 2007 ਤੋਂ 31 ਅਗਸਤ, 2013 ਤੱਕ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ 1072 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਕਮਾਈ ਰਕਮ

ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 127 ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਪਤੀ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਸਲ ਵੇਚਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਕੇ 21.29 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਪਤੀ ਵੇਚ ਕੇ ਹੀ ਚਾਰ ਬੰਦ ਪਈਆਂ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ 85.54 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਕਲੀਅਰ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਵੀ.ਆਈ.ਪੀਜ਼ ਦੀ ਸੁੱਖ ਸੁਵਿਧਾ ਵਾਸਤੇ ਸੰਪਤੀ ਵੇਚ ਕੇ ਨਵੇਂ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ਼ਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਟਰੱਸਟ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ, ਹਰਪਾਲ ਟਿਵਾਣਾ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ ਤੇ ਸਮਾਰਕ ਆਫ ਫਰੀਡਮ ਫਾਈਟਰਜ਼ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਹਨ।

ਵੈਟ ਰਿਫੰਡ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਫਸਣਗੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਹੁਕਰੋੜੀ ਵੈਟ ਰਿਫੰਡ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਕਈ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀਆਂ ਯੌਰਕ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਜਲਧਾਰਾ ਐਕਸਪੋਰਟਜ਼ ਤੇ ਤ੍ਰਿਮੂਰਤੀ ਹੌਜਰੀ ਨੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੌਜਰੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਭਿਜਵਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵੈਟ ਰਿਫੰਡ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਲ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕਰੇਗੀ ਜਾਂਚ

ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵੈਟ ਰਿਫੰਡ ਘੁਟਾਲੇ ਮੁਤਾਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੈਟ ਰਿਫੰਡ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੈਟ ਰਿਫੰਡ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ 5399 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਵੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜ਼ਕਿਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਆਧਾਰ ਤਿੰਨ

ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ 'ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਥਿਕ ਚੌਕਸੀ ਯੂਨਿਟ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲ ਬਾਹਰ ਭਿਜਵਾਇਆ ਦਿਖਾ ਕੇ ਜਾਅਲੀ ਬਿੱਲ ਤੇ ਬੋਗਸ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਰਸੀਦਾਂ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰੇਲ ਤੇ ਸੜਕ ਰਸਤੇ ਮਾਲ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 1800 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਉਥੇ ਮਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੀ ਸੱਕੀ ਹੈ।

ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਕੰਨੀਆਂ ਕੱਸਣ ਲੱਗੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਸਨਅਤੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ। ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਨਅਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣਾ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਇਕ ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ (ਪੀਬੀਆਈਪ.) ਦਾ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਅਨਿਰੁਧ ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਨਵੇਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਸਭ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕਰਚਰ, ਗੁਨਰ ਤੇ ਬਾਇਓ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 30 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਪੰਜਾਬ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਸਮਿਟ ਵਿਚ 25000 ਕਰੋੜ ਤੋਂ 50,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ

ਤੱਕ ਵੈਟ ਤੇ ਸੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਰਿਆਇਤਾਂ ਐਲਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੰਗਠਿਤ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਯੂਨਿਟਾਂ, ਐਗਰੋ ਤੇ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ 90 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਰਿਆਇਤ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਸਨਅਤੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾਈ

ਨਿਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਸਹੀਬੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਮਿੱਤਲ ਨੇ 2300 ਕਰੋੜ ਦੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਤੇ ਆਈ.ਟੀ. ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ 80 ਫੀਸਦੀ

ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਘੂ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨਅਤੀ ਪਾਰਕਾਂ/ਸਨਅਤੀ ਫੋਕਲ ਪ੍ਰਾਇਟਾਂ ਵਿਚ 1 ਤੋਂ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਵੈਟ, ਸੀ.ਐਸ.ਟੀ., ਬਿਜਲੀ ਕਰ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ ਵਿਕਸਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਲੀਕੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ 'ਆਪਣੇ' ਇਲਾਕਿਆਂ ਉਤੇ ਹੀ ਹੈ ਮਿਹਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਵੰਡਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਕ ਅੱਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡਣ ਵਿਚ ਕੰਜੂਸੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।

ਗੈਰਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ 'ਹਿਊਮਨ ਐਮਪਾਵਰਮੈਂਟ ਲੀਗ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' (ਹੈਲਪ) ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਰਵਿੰਦਰ ਕਿੱਤਣਾ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤਾਂ 90 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਹੀ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹਲਕਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ

ਕੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਲੇਰੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਵੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੱਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਵਿਚੋਂ 9.03 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੰਡੇ। ਇਸ

ਵਿਚੋਂ 14.71 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵੰਡੀ ਗਈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੁਝ ਖਾਸ ਪਿੰਡਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਢੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੱਥ

ਘੁੱਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚੋਂ 1.81 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 80 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੰਡੇ ਗਏ।

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਲੰਬੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਚ 1.37 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 40 ਲੱਖ, ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 52.95 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵੰਡੇ। ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 3 ਕਰੋੜ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਹਲਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਹੀ ਵੰਡੀ। ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 42.33 ਲੱਖ ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਿਰਫ 11 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਆਏ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ 1.95 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸਿਰਫ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੰਡੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2007 ਤੋਂ 2012 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 52 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ 66 ਫੀਸਦੀ ਪੈਸਾ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਮਿੱਠੂ ਖੇੜਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 29 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ 34 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਕੀ ਖੇਤਰ ਤਰਜੀਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2007 ਤੋਂ 2012 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 52 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ 66 ਫੀਸਦੀ ਪੈਸਾ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਮਿੱਠੂ ਖੇੜਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 29 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ 34 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਕੀ ਖੇਤਰ ਤਰਜੀਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸੋਨੀਆ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਖੇਮਕਾ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਖੇਮਕਾ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਰਾਬਰਟ ਵਾਡਰਾ ਤੇ ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਇਨੈਲੋ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਮਾਨਦਾਰ' ਅਫਸਰ ਨੂੰ 'ਘੁਟਾਲੇ ਨੰਗੇ ਕਰਨ' ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਮਕਾ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਛੱਡਣ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਛੋਹੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਬਾਈ ਤੰਤਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਖੇਮਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਜਬਰੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਇਨੈਲੋ ਨੇ ਖੇਮਕਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੱਤੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਸਹੀ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਤੇ ਘੁਟਾਲੇ ਨੰਗੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

1991 ਬੈਚ ਦੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ 15 ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 7 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਤੇ ਵਾਡਰਾ ਤੇ ਰਿਐਲਟੀ ਫਰਮ ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਦੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਖੇਮਕਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸਕੱਤਰ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਸੌਦਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਜਾਣ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਬਦਲੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਨਾ

ਇਨੈਲੋ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ੋਕ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਚ ਰੁਤਬਿਆਂ ਵਾਲੇ ਜ਼ੋਰਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਖੇਮਕਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖੇਮਕਾ ਨੇ 15 ਅਕਤੂਬਰ, 2012 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੌਦਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਣਉੱਚਿਤਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਮਕਾ 'ਤੇ ਇਕ ਖਾਸ ਸੌਦਾ ਇਕੱਲਾ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ।

ਜਨਰਲ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹੱਥ ਹੋਵੇਗੀ ਤਿੰਨਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ !

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨੋਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕੌਮੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਰੇਗੀ। 'ਬਿਜਨਸ ਸਟੈਂਡਰਡ' ਵਿਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇ ਹਨ ਕਿ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਚੀਫ਼ ਆਫ਼ ਸਟਾਫ਼ ਕਮੇਟੀ (ਸੀ.ਓ.ਐਸ.ਸੀ) ਦਾ ਸਥਾਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕਜੁੱਟ ਰੱਖਿਆ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਅਨਿਲ ਚੇਤ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵਾਂ ਥਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਬਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਓ.ਐਸ.ਸੀ. ਦਾ ਸਥਾਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਥਲ, ਜਲ ਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵਾਂਗੂ ਚਾਰ ਸਟਾਰ ਜਰਨੈਲ ਕਹਾਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ 2001 ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਸਮੂਹ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਏ ਚੀਫ਼ ਆਫ਼ ਡਿਫੈਂਸ ਸਟਾਫ਼ (ਸੀ.ਡੀ.ਐਸ) ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਚਾਰਜ, ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਕਾਗਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਹੁਣ ਸੀ.ਓ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੇ ਸਥਾਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੋਲ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਂਜ, ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੀ ਇਕ ਮੁੱਖ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਓ.ਐਸ.ਸੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ

ਰਣਨੀਤਕ ਬਰਾਦਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਹਰਜੇ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਜੋ ਕਿ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਰਮ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੀ ਆ

ਰਹੀ ਹੈ। ਲੰਬੀ 22 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕੰਬਾਈਡ ਕਮਾਂਡਰਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਨ.ਏ.ਕੇ ਬਰਾਉਨ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੀ.ਓ.ਐਸ.ਸੀ ਦੇ ਸਥਾਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਚੀਫ਼ ਆਫ਼ ਡਿਫੈਂਸ ਸਟਾਫ਼ (ਸੀ.ਡੀ.ਐਸ) ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਇਕ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਸੀ।

ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਦਾਦਾਗਿਰੀ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਖਫਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਉਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡਾਢੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੇ ਨਿਘਾਰ 'ਤੇ ਫਿਕਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਟੀ.ਐਸ ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਜੇ. ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਉਹ ਲੋਕ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੇਡ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਜੋ-ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਹ ਖੇਡ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮਨੋਭਾਵ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਆਈ.ਐਚ.ਐਫ ਦਾ ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਨਾਲ ਰੇਤਕਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਸੰਘ (ਐਫ.ਆਈ.ਐਚ) ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਸੰਘਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਘੜਮੱਸ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਈ.ਐਚ.ਐਫ ਦਾ ਬੋਝੀ ਦੇਰ ਤਰਕ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਓਲੰਪੀਅਨ ਹੈ? ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਦਖਲ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਉਠਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਟੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰੂ ਲਾਬੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮਸਲਾ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ

ਆਖਰ ਪੁਲਿਸ ਅੜਿੱਕੇ ਆਇਆ ਨਰਾਇਣ ਸਾਈਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਭਗੋੜੇ ਰਹੇ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰਾਇਣ ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਆਖਰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ ਨੇੜੇ ਪਿੱਪਲੀ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਹਨੂੰਮਾਨ, ਡਰਾਈਵਰ ਰਮੇਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਨੂੰਮਾਨ ਉਰਫ ਕੋਸਲ ਠਾਕੁਰ ਨਰਾਇਣ ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੈ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਉਪਰ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਰਾਇਣ ਉਪਰ ਵੀ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦਾ ਇਨਾਮ ਸੀ।

ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਰਾਇਣ ਸਾਈਂ ਦੇ ਪਨਾਹ ਲਏ ਹੋਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸੂਹ ਮਿਲੀ ਸੀ

ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਲੁਧਿਆਣਾ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ

ਉਸ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਸਾਰਾਮ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਗੱਡੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਪਿੱਪਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਤੇ ਇਸ ਅੰਦਰ ਨਾਰੰਗੀ ਰੰਗ ਦੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਜੀਨ ਤੇ ਸ਼ਰਟ, ਜਾਕੇਟ ਪਹਿਨੇ ਬੈਠਾ ਨੌਜਵਾਨ ਨਰਾਇਣ ਸਾਈਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਲੱਭ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ 2.61 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, 6 ਮੋਬਾਈਲ, ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ 'ਸਿਮ ਕਾਰਡ' ਤੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਪੈਰੋਲ ਬਣੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਮੁੰਬਈ: ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਵਿਵਾਦ ਛਿੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਣੇ ਦੀ ਯਰਵਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੁਣੇ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਦੇਸਮੁਖ ਨੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਉੱਤੇ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।

53 ਸਾਲਾ ਅਭਿਨੇਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਲੰਬੀ ਛੁੱਟੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਮਾਨਿਅਤਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਛੁੱਟੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਕ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਤੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਆਰ.ਆਰ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮੰਨਵਾਈ

ਬਾਲੀ: ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਸਥਾ (ਡਬਲਿਊ.ਟੀ.ਓ) ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਰਵਾਇਤੀ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ, ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਉਪਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਸਮਝੌਤਾ ਖਰੜੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਦੰਡ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ।

ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਲਾਨਾ ਵਪਾਰ ਦਸ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਵਧਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਣਜ ਤੇ ਸਨਅਤ ਮੰਤਰੀ ਅਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖੁਰਾਕੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਸਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਝੁਕਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਮਿਥਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਰਾਕ ਸਕੀਮਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ

2001 ਤੋਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨੇਪਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਮੁੱਖ ਰਵਾਇਤੀ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਸਬਸਿਡੀ ਖੁਰਾਕੀ ਸਕੀਮ ਲਈ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰ ਮਿਕਦਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ 159 ਦੇਸ਼ ਮੈਂਬਰ ਹਨ।

ਆਖਰਕਾਰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਾ

ਬਾਲੀ: ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਸਥਾ ਆਖਰਕਾਰ ਅਹਿਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸੰਸਥਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ 10 ਖਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ। 159 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਦੋਹਾ ਗੇੜ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਐਨ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ ਕਿਉਬਾ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ 9ਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਮੁੱਚੇ ਬਾਲੀ ਪੈਕੇਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਵਪਾਰ ਮੰਤਰੀ ਗੀਤਾ ਵੀਰਜਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵੱਡੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਪਰ ਦੋਹਾ ਅਜੇ ਮੁੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਣਜ ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਆਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾ ਗੇੜ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਤੇ ਕਮੀਆਂ-ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਮਗਰੋਂ ਫਿਰ 2021-2022 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਮੁਖਰਜੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2021-2022 ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਗੈਰਸਥਾਈ ਸੀਟ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਵਿਚ ਇਸ ਸੀਟ ਲਈ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗੀ।

15 ਮੁਲਕੀ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਗੈਰਸਥਾਈ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਥਾਈ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ 2021-22 ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ 'ਦੁਵੱਲੀ ਚਰਚਾ' ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਥਿਤੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਛੱਡਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੂਝ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਟੇਕ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਇਸ ਵਾਰੀ ਦਾ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਧਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਕਰਸੀ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਲੈ ਰਹੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਸੀ, ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨੇ, ਉਸ 'ਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਗੱਲ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਵਾਸਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਤੀਸਰੀ ਗੱਲ ਜ਼ਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ, ਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਧਾਰਾ 370 ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਾ ਛੱਡ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹੱਕ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਸਾਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਹੈ।

ਛੋਟੇ ਭਾਂਡੇ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦਮ ਉਬਾਲਾ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿ ਜਾਂ ਕਰ ਅਤੇ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਹੱਥ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਿਓ-ਦਾਦੇ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕੁ ਵਾਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਖਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰਹੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ, ਇਹ ਕੰਮ ਵਾਜਪਾਈ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਅਡਵਾਨੀ ਵੀ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਵਾਜਪਾਈ ਜਨਤਕ ਮੰਚ ਤੋਂ ਵੀ ਗਲਤੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਅਡਵਾਨੀ ਇਹ ਕੰਮ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੰਨਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਗਲਤੀ ਭੁੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੀਂ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾ ਕੇ ਧਾਰਾ 370 ਦਾ ਰਾਗ ਛੇੜਿਆ, ਓਥੇ ਮੁੱਲੋਂ ਹੀ ਗਲਤ ਗੱਲ ਕਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਠਿੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ 1964 'ਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਟਮੀ ਪਸਾਰ ਰੋਕੂ ਸੰਧੀ ਛੇ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ 1970 'ਚ ਬਣੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਹੋ ਗੱਲ ਨਿਕਲੀ ਸੀ ਕਿ ਕਸੂਰ ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਲੇਖਕ ਦਾ ਸੀ।

ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੁਣ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਲਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਤਰ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੁੱਲ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸੀ,

ਉਸ ਦਿਨ ਡਾਲਰ ਡਿੱਗ ਕੇ ਬਾਹਰ ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਸ਼ਣ ਲੇਖਕ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਭਾਸ਼ਣ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਆਏ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਣੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਚੈਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਜਦ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ, ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਣ ਮਗਰੋਂ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 'ਇੱਲ ਦਾ ਨਾਂ ਕੋਕੋ' ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਤੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਭਾਸ਼ਣ ਪੜ੍ਹ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸ਼ਿਆਮਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨ ਸੰਘ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਆਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਕਰਜੀ ਹੋਰ ਸੀ। ਏਡੇ ਅਕਲੋਂ ਉਣੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਜਪਾ!

ਹੁਣ ਆਈਏ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਵੱਲ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਲਤ-ਬਿਆਨੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿਚ ਔਖ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜੇ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 371 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤੇ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਧਾਰਾ 371-ਏ ਵਿਚ

ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਨਾਗਾ ਰਵਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦੀਵਾਨੀ ਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਓਦਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 371-ਬੀ ਵਿਚ ਆਸਾਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ, ਧਾਰਾ 371-ਸੀ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਧਾਰਾ 371-ਐਫ ਸਿੱਕਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾ 371-ਜੀ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੀਨ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਧਾਰਾ 371-ਐਚ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਗੋਆ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਰਤਗਾਲ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਈਸ਼ਤੂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੇਕ-ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 371-ਆਈ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਚੁਭਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਇਨ੍ਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਮਿੱਥ ਕੇ ਸਿਰਫ 76 ਦੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ 111 ਸੀਟਾਂ ਮਿਥ ਕੇ 87 ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਾਕੀ ਚੋਣੀ ਸੀਟਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਖਾਲੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ, ਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਧਾਰਾ 370 ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਾ ਛੱਡ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹੱਕ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਸਾਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਆਗੂ ਦਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਸ ਭਾਸ਼ਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਵਿਵਸਥਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਆਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ (ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਦੀ ਧੀ ਰੁਬੀਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਨੇ ਇਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਲ 2001 ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲੀ ਤੀ ਭਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੀ ਡੀ ਪੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗੂ ਮਹਿਬੂਬਾ ਮੁਫਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤੇ ਉਹ ਬਿੱਲ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਬਹਿਸ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵੋਟ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਪਾਈ ਇਹ ਇੱਕ ਵੋਟ ਪ੍ਰੋ. ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਵਿਵਸਥਾ 2001 ਵਿਚ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹੁਣ ਕਹਾਣੀ ਲਈ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ?

ਇਥੇ ਆਣ ਕੇ ਉਹ ਤੀਸਰੀ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਸਖਰੇ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੱਦ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਚਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਂਸ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਭੀੜ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਤੁਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੋਰ ਏਨੀ ਬੇਫ਼ੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਚਸਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ-ਨਿਆਰਾ ਦਿੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ੋਸ਼ੇ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਾ 'ਸਟੇਟਸਮੈਨਸ਼ਿਪ' ਹੈ, ਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਆਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਸੂਝ ਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣਾ ਕਿੱਥੇ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ?

Chann Pardesi
ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ
ਫੋਨ 832-225-5354 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ
www.channpardesi.com ਰਾਹੀਂ 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਸੁਣੋ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ, ਫੋਨ: 815-557-4991
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਫੋਨ: 219-670-4579

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ
ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ
ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049
ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Great America Brokers LLC.
Liquor Stores & Gas Stations For Sale
Liquor store in Lansing:
Asking \$725k. Monthly sales: 90k+lotto+check cashing
Beer+wine shop in Lansing:
Asking 575k. Monthly sales: 130k+lotto+check cashing. This location includes a phone shop next door (plaza)
2 Gas stations for sale in Lansing MI.
One with Beer and Wine, fried chicken restaurant.
Prime locations. Asking price 375k and 650k.
Many more locations available.
Call Ladi Multani 517-204-4171

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੰਸਦ ਵਿਚ 'ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ' ਮਤੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੇਗੀ

ਟੋਰਾਂਟੋ, ਕੈਨੇਡਾ (ਬਿਊਰੋ): 'ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਥੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ 1984 ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਖਿਲਾਫ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹ ਬੀਬੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਜੋ ਕਿ 1984 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਬੀ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਗਠਿਤ ਕਤਲੇਆਮ 'ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ' ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਯੂ ਐਨ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਨੂੰ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਹ ਦਰਜਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ

ਦੀ ਗਵਾਹ ਵੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪਤੀ, ਪੁੱਤਰ ਤੇ 3 ਭਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮੰਚਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹਿਮ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਰਹਾਤ ਮਿਲੇ। ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਭੱਜ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ

ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਦੁਖ ਵੰਡਾਉਣ ਦੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1984 ਦੌਰਾਨ ਕਤਲ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਨਵੰਬਰ 2014 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਮੰਗਾਓ। ਦਸਤਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ 2010 ਵਿਚ ਐਮ ਪੀ ਸੁਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਐਡਰਿਊ ਕਾਨੀਆ ਨੇ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ

ਸੀ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ 'ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਤਲੇਆਮ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਵੇਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਾਤਲ ਦਸਤਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲਿਆਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਖੰਡਰ, ਕਬਰਾਂ, ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ

ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਸਾੜੇ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲਤ ਵਿਚ 1984 ਦੌਰਾਨ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਫਰਵਰੀ 2011 ਵਿਚ ਮਿਲੀਆਂ ਕਬਰਗਾਹਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਸਲੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਇੰਸਟਰਕਟਰ ਅਤੇ ਲੰਗਾਰਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਿਓਲਾਜੀ ਤੇ ਐਥਰੋਪਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੁਖੀ ਇੰਦਰਾ ਪ੍ਰਾਸਟ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਗਲਬੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਧਾਰਗਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਾਲਿਸੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਹਾਈਵੇ 'ਤੇ ਬਿਲ ਬੋਰਡ-ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਵੇਕਲਾ ਯਤਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ): ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗਲਤ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਕੁਨੈਕਟੀਵਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਲਦੇ ਫਰੀਵੇ ਆਈ-84 ਈਸਟ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਸ਼ਰੂਫ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਾਈਵੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਲੋਕ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਾਈਵੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲ ਬੋਰਡਾਂ ਦਾ ਮਾਸਿਕ ਕਿਰਾਇਆ ਕਰੀਬ 7,000 ਡਾਲਰ ਹੈ।

ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਹਨ। ਦਸਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਅਤੇ ਦਾਹੜੀ-ਕੋਸ ਰੱਖਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਿਲ ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ WWW.SIKHS.ORG ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਖਸ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ 5 ਅਗਸਤ 2012 ਨੂੰ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਖੇ ਇਕ ਨਸਲੀ ਗੋਰੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਬਾਨੀ ਡਰਬੀ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇੰਡੀਆ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਰਡਿੰਗ ਲਾਏ ਗਏ।

ਦੇ ਐਗਜ਼ਿਟ 44 ਉਪਰ ਦੋ ਬਿਲਬੋਰਡ ਕਿਰਾਏ ਉਪਰ ਲੈ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਟਕਥਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਰੱਬ ਵਸਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਬਿਲਬੋਰਡ ਹਾਰਟਫੋਰਡ, ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ-ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਹਾਰਟਫੋਰਡ ਵਿਚ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ। ਆਈ-84 ਇਕ

ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਗਿਆਨ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤੰਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਬਿਲ ਬੋਰਡ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਦਾਹੜੀ-ਕੋਸ ਬਾਰੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਵੱਈਆ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਹੁੰਦੇ ਨਸਲੀ ਨਫਰਤ ਦੇ ਹਮਲੇ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਭਾਈ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲ ਬੋਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 9/11 ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਝਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਹੜੀ-ਕੋਸ ਕਰਕੇ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਲਗਭ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਲ ਬੋਰਡ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ

ਫਿਲਮ 'ਰਬਾਬ ਤੋਂ ਨਗਾਰੇ ਤੱਕ' ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਿਜਵਾਟਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ੋਅ

ਬ੍ਰਿਜਵਾਟਰ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ (ਅਮਰਜੀਤ ਮੁਲਤਾਨੀ): ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਰਬਖਸ਼ ਲਾਟਾ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫਿਲਮ 'ਰਬਾਬ ਤੋਂ ਨਗਾਰੇ ਤੱਕ'

ਸਕੱਤਰ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੱਧਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਲਾਟਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਿਜਵਾਟਰ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਉਪਰੰਤ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੱਧਰ, ਮੈਨੇਜਰ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਗੁਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਲਾਟਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਿਜਵਾਟਰ ਵਿਖੇ ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਬ ਟਾਈਟਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਾਈ ਹੋਏ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ

ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਸਕੱਤਰ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੱਧਰ, ਮੈਨੇਜਰ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਗੁਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਰਿਹਾ।

ਪੰਡਤ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦੀ ਐਲਬਮ ਗਰੈਮੀ ਐਵਾਰਡਜ਼ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ: ਨਾਮੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਪੰਡਤ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕ ਐਲਬਮ 'ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਭਾਗ-2' ਲਈ ਆਲਮੀ ਸੰਗੀਤ ਵਰਗ ਵਿਚ 56ਵੇਂ ਗਰੈਮੀ ਐਵਾਰਡਜ਼ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਲਬਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਲਈ ਵੀ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ੰਕਰ ਤੇ ਸੋਰਾ ਜੋਨਜ਼ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ 92 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਸਨ।

BJ Digital Video & Photos

BROADCAST HD FILM QUALITY

Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334

Blu-ray DVD

All Work In Digital

Wedding, Birthday, Ring Ceremony, Sweet Sixteen & All Others Function

Experience 25 Year

Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਪੰਜਾਬ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ 3 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਵਾਅਦਾ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਥੇ ਸੈਕਟਰ-81 ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਬਿਜਨਸ ਦੇ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪੰਜਾਬ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰੀਬ 117 ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਅਹਿਦਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ।

ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਗੋਬਾਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਨਅਤੀ ਹੱਥ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗਲਾ ਸੰਮੇਲਨ 9 ਤੋਂ 10 ਦਸੰਬਰ 2014 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਏ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਸਨਅਤਕਾਰ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਨਅਤ ਮੰਤਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਸੰਮੇਲਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਨਅਤੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੀਲ

ਓਸਵਾਲ, ਵਿਨੀਤ ਨਾਇਰ, ਕੂਰਸ਼ ਗਰਾਂਟ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਬਿਜਨਸ ਦੇ ਡੀਨ ਅਜੀਤ ਰੰਗਨੇਕਰ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 4ਜੀ ਵਿਚ 2500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਏਅਰਟੈੱਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਨੀਲ ਭਾਰਤੀ ਸਿੰਠਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰਸੈਲਰਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਰਿਫਾਇਨਰੀ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਈ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਾਈ. ਸੀ. ਦੇਵੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੇ ਨਾਨਕੇ ਤੇ ਦਾਦਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਛੇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਇਥੇ

ਉਦਯੋਗ ਲਗਾਵਾਂ।”

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀ.ਟੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਤਾਇਵਾਨ) ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਹਨ ਐੱਚ. ਲਿਨ, ਬਾਈਕਾਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬੰਗਲੁਰ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਕਿਰਨ ਮਜੂਮਦਾਰ ਸ਼ਾਹ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਗਮਬਰਗ ਨਾਮਕ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਰਾਜ ਗਮਬਰਗ, ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਖਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਘੂ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਵਰਗ ਦੇ 34,922 ਅਤੇ 70 ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਯੂਨਿਟ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਾਧਾ ਵੀ 15.90 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 9.19 ਫੀਸਦੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਲੋਬਰ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਦਲ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾ ਢਕਵੰਜ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪੰਜਾਬ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੱਥਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੈੱਸ ਵਾਡੀਆ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਗੁਪਤਾ, ਕਮਲ

ਦਾਉਦ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਦੇਵ ਬਹਿਲ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸਿੱਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰ ਗਰੋਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰਗਨਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ ਦੇਵ ਬਹਿਲ ਦਾਉਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਅਨੀਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਗਰੋਹ ਹੁਣ ਤੱਕ 2000 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਦੇ ਰਸਾਇਣ ਤੇ ਸਿੱਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਤਸਕਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ 50 ਸਾਲਾ ਦੇਵ ਬਹਿਲ 1983 ਤੋਂ 1988 ਤੱਕ ਦਾਉਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਅਨੀਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਸਿੱਢੀਕਟ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਦਾਉਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਤੇ ਅਨੀਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ 1988 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਪਾਰਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਾਉਦ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ ਤੇ ਉਹ ਦਾਉਦ ਨੂੰ ਮਿਲਣ

ਦੁਬਈ ਵੀ ਗਿਆ। ਉਹ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਔਸਤਨ 8 ਤੋਂ 10 ਕਿਲੋ ਤੱਕ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਨੀਸ਼ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਮਤਭੇਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਧੰਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਸਫੈਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ

2000 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ। ਦੇਵ ਬਹਿਲ ਨੇ 15 ਕੁਇੰਟਲ ਰਸਾਇਣਾਂ ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਹੋਰਨੀ ਬਾਈਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਆਈਸ ਡਰੱਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਤੇ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਿਆ। 2004 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਸੱਤ ਕੁਇੰਟਲ ਸੁਡੋਐਫੇਡਰਾਈਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਆਈਸ ਬਣਾ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ 1500 ਕਰੋੜ ਦੇ ਆਈਸ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨੈਰੋਬੀ, ਕੀਨੀਆ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਫਿਰਕ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਕਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਮਬੰਦੀ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਸੀ ਭੋਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਹਿਲਵਾਨ ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਭੋਲਾ ਸਾਲ 2000 ਤੋਂ 2009 ਤੱਕ ਖੰਨੇ ਦੀ ਜਗਤ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਘਰ ਵੇਚ ਕੇ ਇਥੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ ਬਣੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਕੁਸ਼ਤੀ ਅਖਾੜੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲੇ

ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ। ਖੰਨੇ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਅਖਾੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਖਾੜੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲੇ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਬਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਰੁਸਤਮ-ਏ-ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ ਤੇ

ਜੇ.ਐਸ ਚੀਮਾ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। 2007 ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਮੌਕੇ ਖੰਨਾ ਦੇ ਅਦਰਸ਼ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਮਿਲਣੀ ਦੌਰਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਵੀ ਉਚੇਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲੇ ਦੇ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਖਾੜੇ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਲੇ ਨੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਲੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਏਡਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਏਡਜ਼ ਵਰਗੀ ਲਾਇਲਾਜ ਬਿਮਾਰੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਏਡਜ਼ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਮੁਤਾਬਕ ਏਡਜ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਬੈਂਸ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਏਡਜ਼ 'ਤੇ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਏਡਜ਼ ਪੀੜਤ ਲੋਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜੋ ਅੱਕੜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੱਸੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਡਰਦੇ ਜਾਂਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਚ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਏਡਜ਼ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਲੱਖ ਹੈ; ਜਦ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ।

ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਚੌਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਜਲਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੌਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਜਲਾਲ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਨਹਿਰੂ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮਲਟੀਪਰਪਜ਼ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ 10ਵੇਂ ਦਿਨ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤੇ ਫਸਵੇਂ ਮੈਚ ਹੋਏ। ਕਾਂਟੇਦਾਰ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੂਲ 'ਬੀ' ਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਟੀਮਾਂ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਮੈਚ ਰੌਚਕ ਰਿਹਾ। ਡੈਨਮਾਰਕ ਨੇ 56-44 ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕੀਤਾ। ਪੂਲ 'ਏ' ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਨੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ 59-39 ਦੇ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਲ 'ਬੀ' ਦੇ ਤੀਜੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਨੇ 49-24 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀਆਂ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰਕੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਚੌਥੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਚੋਬਰਾਂ ਨੂੰ 44-36 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰੀ। ਇਹ ਮੈਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਹੋਏ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਫਸਵਾਂ ਤੇ ਰੌਮਾਂਚਕਾਰੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ 9ਵੇਂ ਦਿਨ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਵਾਰ ਹੀਰੋਜ਼ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜੇਤੂ

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ

ਰਹੀਆਂ। ਪੁਰਸ਼ ਵਰਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸਿਅਰਾ ਲਿਓਨ ਨੂੰ 58-34 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਦੂਸਰਾ ਮੈਚ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ 33-30 ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ। ਤੀਸਰਾ ਮੈਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੀਵੀ ਟੀਮ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 53-23 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਦਿਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 11 ਅੰਕ

ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ 69-28 ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ 8ਵੇਂ ਦਿਨ ਨਹਿਰੂ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਰੂਪਨਗਰ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ 4 ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰਸ਼ ਵਰਗ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸਿਅਰਾ ਲਿਓਨ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਜਿੱਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਦਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰੀ। ਦਿਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਸਿਅਰਾ ਲਿਓਨ ਨੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਨੂੰ 67-28 ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਦੂਸਰਾ ਮੈਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਇਕ ਪਾਸਤ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 66-30 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਤੀਸਰੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਕੀਨੀਆ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਰੌਮਾਂਚਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਕੀਨੀਆ ਨੂੰ 52-34 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਦਿਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪਏ ਤੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ 61-29 ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ।

ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਦੇ ਮੈਚ ਸਥਾਨਕ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਖੇਡੇ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੂਲ ਏ ਤੇ ਪੂਲ ਬੀ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੜਕੇ ਤੇ

ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾ ਮੈਚ ਸਪੇਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਮਰਦ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਪੇਨ ਨੂੰ 51-26 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਦੂਜਾ ਮੈਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਕਪਾਸਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 59-15 ਨਾਲ ਕਰਾਰੀ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ। ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਮੈਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ 41-30 ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਦਿਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ 50-32 ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੇਤੂ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਸਿਰਫ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਅੰਗਾਂ ਤੇ ਸੈੱਲਾਂ ਸਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਚੁਹਿਆ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਚੁਹਿਆ ਨੂੰ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਘੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ। ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧੇਰ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ।

ਜਨਰਲ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦੁੱਗਣਾ ਇਨਾਮ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਮਰਹੂਮ ਬਲੋਚ ਆਗੂ ਅਕਬਰ ਖਾਨ ਬੁਗਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਤੇ 200 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਰਹੂਮ ਬਲੋਚ ਆਗੂ ਦੇ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਪੁੱਤ ਤਲਾਲ ਅਕਬਰ ਬੁਗਤੀ ਨੇ 2010 ਵਿਚ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਮੁੱਲ 100 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਇਕ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਬੁਗਤੀ ਦੇ ਪੋਤੇ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਜਰਨੈਲ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ 10.1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 2006 ਦੌਰਾਨ ਫੌਜੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅਕਬਰ ਬੁਗਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਸਾਥੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਪਿਹੋਵਾ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਜੈਨੀਤ ਸਿੰਘ ਸਪੁੱਤਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਉਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਸੁਭਾਗੀ ਜੋੜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ।

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ	ਡਰਾਈਵਰ ਲਈ
92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ	42 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ	95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ	ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ
ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ
ਹਰ 15 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਦਾਇਗੀ	ਹਰ 15 ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਤਨਖਾਹ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

- ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ
- ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
- ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

Spiceland Truck Plaza

5809 S. State Road 3, Spiceland, IN 47385 (Exit 123 off I-70)

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ
ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ
24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10
ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ
ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

ਤਾਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Save 10¢*

*Offer subject to change without notice.

Get Your Card from
the Cashier

www.fuelmaster.net/rewards

Ph: 317-291-2300, ext. 22

ਲੋਚਦਾਰ ਗਲੇ ਅੰਦਰਲੀ ਸੁਹਜ ਤੇ ਸੋਜ਼

ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਗਾਇਕੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ, ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ, ਮੰਨਾ ਡੇਅ, ਗੀਤਾ ਦੱਤ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕਾਂ-ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਤੇ ਗਾਇਕ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। 'ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਸੁਰਾਂ' ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਜਿਹੇ ਗਾਇਕਾਂ-ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤੁਆਰਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਸੁਰਾਂ-੧

ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ ਵਿਵਿਧ ਭਾਰਤੀ ਦੇ 'ਸਦਾਬਹਾਰ ਨਗਮੇ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੈ 'ਮੰਜ਼ਿਲ ਵਹੀ ਹੈ ਪਿਆਰ ਕੀ, ਰਾਹੀ ਬਦਲ ਗਏ'। ਦੂਜਾ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ ਨਾਲ ਦੋਗਾਣੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ: 'ਮੈਂ ਰੰਗੀਲਾ ਪਿਆਰ ਕਾ ਰਾਹੀ, ਤੂ ਮੇਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ'। ਦੋਵੇਂ ਗੀਤ ਇਕ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਰਹੇ, ਪਰ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਸਿਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਗਾਏ ਕਿਸ ਗਾਇਕ ਨੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ: ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ!

ਆਵਾਜ਼ ਪੱਖੋਂ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਦਾ 'ਹਮਸ਼ਕਲ' (ਕਲੋਨ) ਹੋਣਾ ਹੀ ਗਾਇਕ ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਦੀ ਤੁਸਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ 'ਹਮਆਵਾਜ਼ੀ' ਬੰਗਲਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁਕਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾ ਸਕੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਸਚਿਨ ਦੇਵ ਬਰਮਨ ਤੇ ਨੌਸ਼ਾਦ ਅਲੀ ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਕਹਿ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ 'ਓਰਿਜੀਨਲ' (ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ)

ਡੋ-ਕਿਸ਼ੋਰ-ਹੇਮੰਤ-ਮਹਿੰਦਰ ਕਪੂਰ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੇਂ ਗਾਇਕ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ। ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਨੇ 1957 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1970 ਤਕ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਹਿੰਦੀ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਸੰਕਰ-ਜੈਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਚੰਗਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸੁਬੀਰ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਮੁਕਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ।

ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੁਬੀਰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸਲਿਲ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵੀ ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਬਖਸ਼ੀ। ਦਰਅਸਲ, ਬੰਗਲਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੁਬੀਰ, ਸਲਿਲ ਚੌਧਰੀ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਗਾਇਕ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੀਤ ਗਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਲਿਲ ਚੌਧਰੀ ਦਾ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਗੀਤ 'ਪਾਗੋਲ ਹਵਾ' (1981) ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਦੇ ਪੁਰਸੋਜ਼ ਗਲੇ ਲਈ ਸਦੀਵੀ ਤੌਹਫ਼ਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ।

1929 ਵਿਚ ਸੰਥਾਲ ਪਰਗਣਾ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1951 ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਨਿਲ ਬਿਸਵਾਸ ਦੇ ਬੈਟਨ ਹੇਠ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 1957 ਵਿਚ 'ਮੰਜ਼ਿਲ ਵਹੀ' ਦੇ ਹਿੱਟ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਸੰਕਰ ਜੈਕਿਸ਼ਨ ਨੇ 'ਛੋਟੀ ਬਹਿਨ' (1959) ਵਿਚ ਸੁਬੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅੰਦਰਲੀ ਲੋਚ ਨੂੰ ਲਤਾ ਨਾਲ 'ਮੈਂ ਰੰਗੀਲਾ ਪਿਆਰ ਕਾ ਰਾਹੀ' ਡੂਬੇਟ ਵਿਚ ਬਾਖੂਬੀ ਵਰਤਿਆ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਸੁਬੀਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਡੂਬੇਟ (ਕਮਲ ਬਾਰੇਟ ਨਾਲ) ਵੀ ਹਿੱਟ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸੀ 'ਦਿਲ ਲੇ ਕੇ ਜਾਤੇ ਹੋ ਕਹਾਂ' (ਓ ਤੇਰਾ ਕਿਆ ਕਹਿਨਾ)। 1961 ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਵਰ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਕਰ ਜੈਕਿਸ਼ਨ ਨੇ 'ਰੂਪ ਕੀ ਰਾਨੀ ਚੋਰੋ ਕਾ ਰਾਜਾ' ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 'ਆਸ ਕਾ ਪੰਡੀ' ਵਿਚ ਵੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੋਲੇ ਵੀ ਗਾਏ ਅਤੇ ਦੋਗਾਣੇ ਵੀ। ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਡੂਬੇਟ 'ਧੀਰੇ ਚਲੇ ਨਾ' ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਵੈਜੰਤੀਮਾਲਾ ਉਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਗੀਤ 'ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਏਕ ਆਸ ਕਾ ਪੰਡੀ, ਉੜਤਾ ਹੈ ਨੀਲੇ ਗਗਨ ਮੇ' (ਹਸਰਤ ਜੈਪੁਰੀ) ਵੀ ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੀ। ਇੰਝ ਹੀ ਸੁਬੀਰ ਦਾ ਸੋਲੇ 'ਆਜਾ ਰੇ ਨੈਨ ਦਵਾਰੇ' (ਰੂਪ ਕੀ ਰਾਨੀ ਚੋਰੋ ਕਾ ਰਾਜਾ) ਵੀ ਨਿਰਾਇਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੰਕਰ ਨੇ ਰਾਗ ਅਲੁਈਆ ਬਿਲਾਵਲ ਵਿਚ ਸੁਰਬੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੱਛਮੀ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਦੇ ਫਿਊਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਨਿਵੇਕਲਾਪਣ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਸੁਬੀਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ 'ਬਹਾਰੋ ਲੁਟਾ ਕੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਿਖਾ ਕੇ', 'ਬੁਝ ਗਯਾ ਦਿਲ ਕਾ ਦੀਆ', 'ਗਰ ਤੁਮ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਾਨੋ ਤੋ', 'ਪਿਆਰ ਮੇਂ ਮਿਲਨਾ ਸਨਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਕਦੀਰ ਸੇ' ਅਤੇ 'ਅਬ ਤੋਂ ਐਸਾ ਲਗਤਾ ਹੈ' ਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ 'ਚੋਂ ਪੰਨਵਾਰ ਸਹਿਤ)

ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ

ਦਾ ਟਿੱਬਰ ਹੀ ਹੇਮੰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹੀ ਅਨੁਨਾਦੀ (ਗੂੰਜਣ ਵਾਲੀ) ਮਿਠਾਸ ਸੀ ਜੋ ਹੇਮੰਤ ਮੁਖਰਜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੀ। ਫਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਹੇਮੰਤ-ਦਾ ਉੱਚੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੜੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਸੁਬੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕੁਝ ਬਿਖਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਫਿਲਮ 'ਰਾਹਗੀਰ' (1973) ਦਾ ਗੀਤ 'ਜਨਮ ਸੇ ਬੰਜਾਰਾ ਹੂੰ ਬੰਧੂ ਜਨਮ ਜਨਮ ਬੰਜਾਰਾ' ਹੈ। ਇਹ ਗੀਤ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ ਅਮਰ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਸੁਬੀਰ ਨੇ ਇਹੀ ਗੀਤ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਐਲਬਮ ਲਈ ਗਾਇਆ। 'ਬੰਧੂ ਰੇ' ਦੇ ਆਲਾਪ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸੁਰ ਛੱਡਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੁਬੀਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅੰਦਰਲੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਠਾਸ ਦੀ ਕਦਰ ਪਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਦੋ ਬੰਗਲਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸੁਬੀਰ ਤੋਂ 9 ਸੋਲੇ ਗੀਤ ਗਵਾਏ। ਇੰਝ ਹੀ 'ਹਮ ਭੀ ਨਟਖਟ ਇਨਸਾਨ ਹੈ' (1959) ਵਿਚ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸੁਬੀਰ ਨੂੰ ਗੀਤਾ ਦੱਤ ਨਾਲ 'ਗੋਰੀ ਤੇਰੇ ਨਟਖਟ ਨੈਨਾ ਵਾਰ ਕਰੋਂ ਛੁਪ ਜਾਏ' ਵਰਗਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਡੂਬੇਟ ਗਾਉਣ

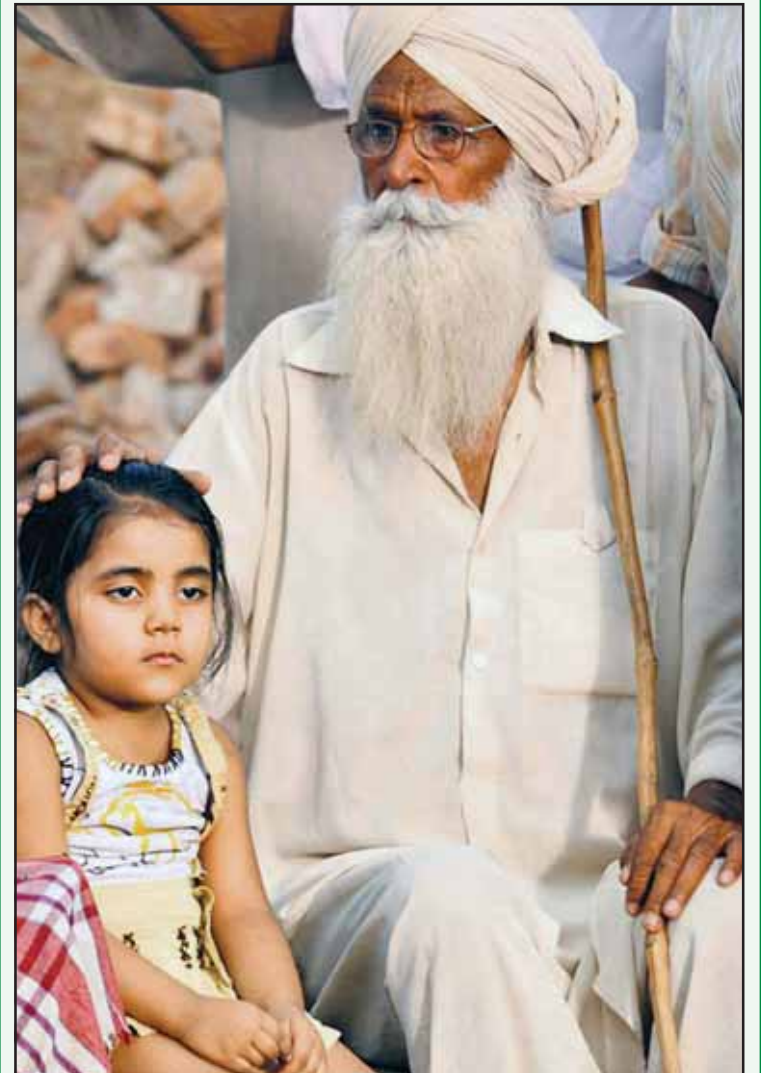
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇਜ
ਫੋਨ: 91-98555-01488

ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤਾਂ 'ਨਕਲ' (ਸੁਬੀਰ) ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ? ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਕਰ-ਜੈਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜੋੜ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਸਦਕਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1957 ਤੋਂ 1964 ਤਕ ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖੂਬਸੂਰਤ ਧੁਨਾਂ ਗਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੁਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਚਦਾਰ ਗਲੇ ਅੰਦਰਲੀ ਸੁਹਜ ਤੇ ਸੋਜ਼ ਨਾਲ ਸਹੇਜਣ ਦੀ ਕਲਾ ਨੇ ਹੀ ਸੁਬੀਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਇਆ। 'ਮੰਜ਼ਿਲ ਵਹੀ ਹੈ ਪਿਆਰ ਕੀ' (ਕਠਪੁਤਲੀ) ਨੂੰ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਗੀਤ ਲਈ ਗਾਇਕ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਤਾਂ ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਕੁਝ ਬਿਮਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੰਕਰ ਨੂੰ ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ੈਲੋਂਦਰ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ। ਸ਼ੈਲੋਂਦਰ ਨੇ ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਦੇ ਬੰਗਲਾ ਗੀਤ ਸੁਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੁਬੀਰ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤਲਫ਼ਜ਼ ਬਾਰੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ੈਲੋਂਦਰ ਨੇ ਗੀਤ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਰੱਖੀ ਕਿ ਸੁਬੀਰ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਵਿਚਲੀ ਬੰਗਲੀ ਟਿੱਜ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤਕ ਮਿਟ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚਲੇ ਰਫੀ-ਤਲਤ-ਮੁਕੇਸ਼-ਮੰਨਾ

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 21 ਦਸੰਬਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-95

ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ, ਆਵਾਜ਼ ਅਸੀਸ ਦੀ ਆਵੇ।
ਪੰਧ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੈਰੀਂ ਹੋਵੇ, ਹੱਥੀਂ ਹਰਕਤ ਧਾਵੇ।
ਪੰਖੀਆਂ ਵਾਂਗੂ ਉਡਣ ਸੋਚਾਂ, ਉਡਣ ਇੰਦਾਂ ਚਾਅ,
ਸਾਵਣ ਦੇ ਵਿਚ ਨੱਚ-ਨੱਚ ਕੋਈ, ਮੋਰ ਜਿਉਂ ਪੈਲਾਂ ਪਾਵੇ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-93

ਸਿਆਲਾ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਚੋਵੇ,
ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਰਗੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾਈਏ।
ਭਾਰੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਚੁੱਕ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ,
ਠੇਡੇ ਖਾਂਦੀਆਂ ਘਰ ਨੂੰ ਆਈਏ।
ਬਹਿ ਕੇ ਬਿੰਦ ਝੱਟ ਦਮ ਮਾਰੀਏ,
ਮਨ ਦੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸੁਣਾਈਏ।
ਸਾਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਸਾਡੀ ਜਾਣੀ,
ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਮਰਦੀਆਂ ਜਾਈਏ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਤੱਕਣੀ ਵਿਚੋਂ ਰੀਝਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ।
ਮਾਂਵਾਂ ਔਖੇ ਪੰਧ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਪਦੀਆਂ।
ਵਿਛੀ ਹੈ ਹਰਿਆਲੀ ਭਾਵੇਂ ਚਹੁੰ ਪਾਸੀ,

ਲੱਗੇ ਨਾ ਪਰ ਸੱਧਰਾਂ ਪੈਂਡਾ ਨਾਪਦੀਆਂ।
-ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਮਿਲਪੀਟਸ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਕਿਵੇਂ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਏ
ਕਰਨ ਬੀਬੀਆਂ ਸਲਾਹ।
ਪੰਡਾਂ ਹੋਈਆਂ ਭਾਰੀਆਂ
ਤੱਕਣ ਟੈਪੂ ਦਾ ਰਾਹ।
ਅੱਚੋਤਾਈ ਲੱਗ ਰਹੀ
ਡੰਗਰ ਉਡੀਕਣ ਘਾਹ।
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸੂਰਜ ਢਲਦਾ
ਜਾਵੇ ਸੁੱਕਦਾ ਸਾਹ।
ਸਮੇਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਆ ਗਏ
ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਵਸਾਹ।

-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 226-345-7126

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੰਘ ਚੱਲੀ ਪੰਡਾਂ ਬਣ-ਬਣ ਕੇ।
ਨਾ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਕ ਤੇ ਨਾ ਝਾਂਜਰ ਛਣਕੇ।
ਪੈਂਡੇ ਹੋ ਗਏ ਬਿਖੜੇ ਪੈਰੀਂ ਪਹਾੜ ਪਏ,
ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪੂੰਜੀ, ਝੁਰੇ ਤਣ-ਤਣ ਕੇ।
-ਜਸਵੀਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਸਲਿਲ ਚੌਧਰੀ

ਕੌਨੋ ਭਾਲੇ ਕੋਬਿਤਾਰ ...

ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੰਗਲਾ ਗੀਤ 'ਕੌਨੋ ਭਾਲੇ ਕੋਬਿਤਾਰ' (ਕਿੰਨੀ ਵਧੀਆ ਕਵਿਤਾ) ਸਲਿਲ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 1960ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੀ ਗੀਤ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਅੰਤਰਾ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਧੁਨ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਮੈਂ ਸੁਬੀਰ ਦੀ ਸੁਰ-ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ ਛੇਤਛਾਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾਂ? ਜੇ ਉਹ ਗਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।" ਅਜਿਹੇ ਕਦਰਦਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਬੀਰ ਸੇਨ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੁਖਾਂਤ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹਾਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ

ਜਾਂਚ ਕਾਰਜ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ 16 ਮੈਂਬਰ 15 ਨਵੰਬਰ 2010 ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਇੰਡੀਆ ਅਗੇਸਟ ਕਰੱਪਸ਼ਨ' (ਆਈ.ਏ.ਸੀ.) ਮੂਵਮੈਂਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਬੀਅ ਬੀਜੇ ਗਏ ਅਤੇ 'ਆਪ' (ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ) ਲਈ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਇਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਆਜ਼ਾਦ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਜਿਵੇਂ ਲੋਕਪਾਲ) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਆਈ.ਏ.ਸੀ. ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦੰਦਗੀਣ ਲੋਕਪਾਲ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਪਾਲ ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ

ਅੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ 'ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ' ਲਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ, ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਭਰੋਸਾ ਤੋੜਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਲ ਮਿਲਿਆ। ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਿਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਜੁਟਾਉਣ

ਬੀਅ ਬੀਜਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਅੰਨਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਅੰਨਾ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੇਸ਼ 'ਮੈਂ ਅੰਨਾ ਹੂੰ' ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਉੱਠਿਆ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ

ਦੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਦੇ 11ਵੇਂ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ 3 ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਵ-ਸੰਮਤ ਮਤੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਲੋਂ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਪੱਤਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਨਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦਰਮਿਆਨ ਆਪਣਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਿ ਉਹ 2011 ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦਾ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਗਸਤ 2011 ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁੱਕ ਗਏ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੇ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਲੋਕਪਾਲ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਲਟਕ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਸਭਾਪਤੀ ਨੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। (ਇਹ ਧੋਖੇ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਹੈ)। ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਮਗਰੋਂ ਆਈ.ਏ.ਸੀ. ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਕਿ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਦਿਸ਼ਾ ਲਈ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ। ਮੁਹਿੰਮ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਰਾਏ ਨੇ ਅਪਰਾਧਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ 25 ਜੁਲਾਈ 2012 ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਗਠਨ ਤੋਂ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜੋ ਬੀਜਿਆ, ਉਹੀ ਵੱਢਿਆ। ਕੰਡੇ ਚੁਣਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾਇਆ।

ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ

ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਨਵਰੀ 2011 ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿੰਦਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਇੰਡੀਆ ਅਗੇਸਟ ਕਰੱਪਸ਼ਨ' ਦਾ ਉਭਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਸ਼ਲ ਵਰਕਰ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੰਨਾ ਨੇ 5 ਅਪਰੈਲ 2011 ਨੂੰ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਲਈ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਸੂਤਰ ਮਿਲਿਆ।

ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਝੁਕ ਗਈ।

ਵਾਸਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਹੁਣ 16 ਅਗਸਤ 2011 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅੰਨਾ ਨੇ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ। 16 ਅਗਸਤ 2011 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਥੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਨੂੰ (ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ) ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰਾਜਘਾਟ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਦੇ

ਚਿੱਠੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ- 'ਮੈਂ ਅੰਨਾ ਹੂੰ'। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟੋਪੀਆਂ ਉੱਤੇ 'ਆਮ ਆਦਮੀ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅੰਨਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਈ। ਅੰਨਾ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ 24 ਘੰਟੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅੰਨਾ ਦੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਈ.ਏ.ਸੀ. ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ (ਜਿਵੇਂ 'ਆਪ' ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ)। ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਚੰਦਾ ਅਤੇ ਸਵੈਮ ਸੇਵੀ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਇਆ। ਆਖਿਰ ਅੰਨਾ

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੌਕਾਰੀ ਭਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦਰਮਿਆਨ ਟੀਮ ਅੰਨਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸਟ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵੋਟਰ-ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਪਰਖ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ ਕਿ ਕੀ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਚੋਣ ਏਜੰਡਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿਸਾਰ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਦਾ ਬੀਅ ਬੀਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਆਪਕ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭਰੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ

'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਅਹਿਮ ਕਿਉਂ ਬਣੀ?

“ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?” ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮੈਂ ਪਰਟੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਜੁਆਬ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਹਾ: “ਇਹ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਹੈ।” ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲੱਭਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਰੋਮਾਂਚਿਤ ਹੈ। ਉਸ

ਕਰਨ ਥਾਪਰ

ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਤਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿਉਂ?”

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੋਟੀ ਸੁੱਟੀ, “ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ।”

“ਉਹ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਡੇ ਗੁੱਸੇ, ਵਿਚਾਰਗੀਣ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੀ ਘਬਰਾਹਟ, ਜਾਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜਾਂ ਫਿਰਕੂ ਭੜਕਾਹਟਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਸੜਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਜਿੱਠਿਆ

ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਪਿਛੋਕੜ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਾਲਾ ਵੱਖਰਾ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰੇ ਹਨ?”

ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਕੁਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਰੁਕੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਭੁਲਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।”

ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਪਰਟੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਉਸ ਮਹਾਨ ਲੈਕਚਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਤੱਥ ਦੱਸੋ।”

ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਪਰਟੀ ਬੋਲਿਆ, “ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ) ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੰਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਦਾਨ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੰਦਾ ਲੈਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਜਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਖੁਲਾਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ... ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦਰ-ਦਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁੜ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਦਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਰੋਸਾ ਉੱਠ ਚੁੱਕਾ

ਹੈ... ਤੀਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਕ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ 'ਵਾਇਸ ਮੇਲਜ਼' ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚੋਂ ਛੁੱਟ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਦੱਸੋ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ?”

“... ਸਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹੋਗੇ?” ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਵਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਧਨ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ।”

ਪਰਟੀ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਸਟਿੰਗ ਕਿੰਨਾ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ, ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਅਨੋਖੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤਾ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਜਿੱਤ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?”

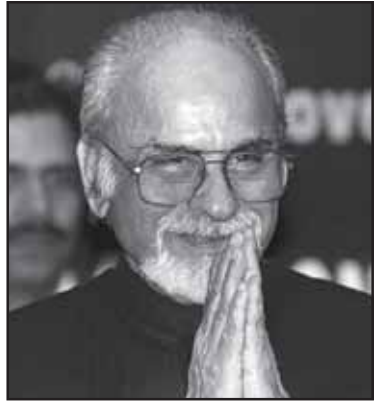
ਪਰਟੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਂ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾ-ਪਲਟਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਸ ਸਵਾਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਕਿੰਨੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਫਰਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ?”

ਪਰਟੀ ਨੇ ਜੇਤੂ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ, “ਹਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਾਹ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਹਾਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸੇ ਗੱਲ ਲਈ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਤਾਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।”

ਟੈਕਨੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਾਲਾ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ

ਜਿਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਉਸ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਜੋਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਵੱਸ ਚਲਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅੱਜ ਵਾਲਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਨ ਦੇਣਾ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਤਣ ਸੀ ਕਿ 1997 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ

ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਸਾਰ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ 85 ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਿਣ ਹੀ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਲੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਪ੍ਰਥਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਧਰਲੇ ਜਿਹਲਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਬੱਬ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਗਿਆ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਨਵਾਜ ਸ਼ਰੀਫ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਗੰਭੀਰ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਚਾਰਨ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਵਾਜ ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦਾ ਸਦਕਾ ਹੀ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਗਵਾਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਪਾਲ ਨਾਲ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਿਆ ਭਾਵੇਂ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਗੰਗਾ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਾਲਾ ਤੀਹ ਸਾਲਾ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਿਉਤੀ ਬਾਸੂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਨੀ ਉਮਰੇ ਖੱਬੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪਰਨਾਏ ਹੋਣਾ ਵੀ ਕੰਮ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਤੋਂ

ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੈਨਾ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਿੰਨਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸੀ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਿਨਹਾਲੀ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਖਟ ਪਟੀ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਿਣ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀ ਉਲਝਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਣ ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਆਸਾਮ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵੀ ਸੀ ਜਿਹਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਨਸਰਾਂ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਲ ਸਾਹਬ ਦੀ ਦਲੀਲ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਓਨਾ ਬਲੀਦਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਜਿੰਨਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ। ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਉਤਾ ਸੀ। ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਸੀ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟੈਕਨੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਟੈਕਨੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਖ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਹਸਤੀ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਮੇਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਸਤਿੰਦਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਮੁਢਲੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇੰਦਰ ਤੇ ਸੱਤੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸੌ ਖੁਦ ਵੇਖੇ ਤੇ ਸੁਣੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਬੇਹੱਦ ਮਿਲਾਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਇਸ ਹਸਤੀ ਤੋਂ ਭਾਧਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਿਰੋਲੀ ਵਾਲੇ ਨਵਯੁਗ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਇਆਪਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਸਾਂ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ ਮਿਲਣੀ ਅਜੀਤ ਸਮਾਚਾਰ ਗਰੁਪ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਉਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਮਿਲਾਪਣੀ ਤੇ ਭੋਜਸਵੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਤੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਕਬੱਡੀ ਬਨਾਮ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦਾ 'ਖੇਡ ਸੰਸਾਰ': ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ

ਜਾਂਦੀ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਤੁਰੀ ਚੌਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਕਾਰਨ ਇਹ ਖੇਡ ਉਚੇਚੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੱਸ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅਖਾੜਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਹੀ ਮਾਣ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ, ਸੱਜੇ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਕੱਬਡੀ ਦੀਆਂ ਉਤਮ ਤੇ ਦਿਲ ਖਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਲਾਈਨਾਂ ਲਾ ਕੇ ਖੜੇ ਹਨ। ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ, ਸਿਆਰਾ ਲੀਓਨ, ਈਰਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ, ਡੈਨਮਾਰਕ, ਕੀਨੀਆ, ਸਪੇਨ ਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਸਮੇਤ ਵੀਹ ਟੀਮਾਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਰਜਨ ਟੀਮਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅੱਠ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀਆਂ। ਚੋਤੇ ਰਹੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਟੀਮਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੜਬੁਆਂ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਯੁਵਤੀਆਂ ਵੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਪਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੁਵਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਜਾਨਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ। ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨ ਮਦੀਹਾ ਲੱਤੀਫ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਉਸਤਾਨੀ ਆਇਸ਼ਾ ਕਾਜ਼ੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੇ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੀਤ ਕਪਤਾਨ ਸੁਮੇਰਾ ਜ਼ਹੂਰ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰਨ ਫਰੀਦਾ ਖਾਨਮ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਦੌੜਨ ਦੀ ਤੇ ਕੋਈ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ। ਇਕ-ਦੁੱਕ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਬੀਬੀਆਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਖੁਸ਼ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੀ ਭਾਰਤ ਆਮਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੱਢੇ 'ਖੇਡ ਸੰਸਾਰ' ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਅੰਕ ਚੋਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਜ ਕੱਲ ਮੁਕੰਦਪੁਰ (ਦੁਆਬਾ) ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਉਸ ਅੰਕ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੂਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਨਾਲ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ Sandhugulzar@yahoo.com

ਹੋਣ। ਜੇ ਮਿਲ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਤੋਰ ਲਵੋ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਬੜੇ ਭੇਤ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੇ। ਉਹ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਨਮੀ ਇਸ ਖੇਡ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਧੀਆ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਖਿਡਾਰੀ ਕਿੰਨੇ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਬਹੁਤਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਥੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਇਨਾਮ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖੇ ਸੁਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਕ-ਦੁਕ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਹਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਨੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਟੀਮ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿੱਟੀ, ਰਸਮ ਰਿਵਾਜ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਦਿੱਖ ਜਾਨਣ ਤੋਂ ਭਾਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹਾਂ। ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਸਨੀਕ ਦਾੜ੍ਹੀ ਪਗੜੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਸਾਰ ਗੱਜ ਕੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਕਿ 1954 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਮੈਂਚ ਦੇਖਣ ਗਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੜੇ ਤੱਕ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਘੇਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਿੰਨੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ, ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਈਸ਼ਵਰ ਚਿੱਤਰਕਾਰ) ਤੂੰ ਖੁਸ਼ ਰਹੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਬਿਰਹੇ ਦੀ ਅੱਗ ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਪਾ ਗਏ ਨੇ। ਰੰਗੀਨ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਲੇਖੇ ਕਿਸੇ ਲਗਨ ਦੇ ਜੋ ਖੂਨ ਲਾ ਗਏ ਨੇ।

ਔਰਤ ਦਾ ਘਰ ਕਿਹੜਾ ਬਾਪ ਦਾ ਘਰ, ਪਤੀ ਦਾ ਜਾਂ...

ਇਕ ਕਵਿਤਰੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜੰਮੀ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਡੀ ਹੋਈ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਛੁਪਾਇਆ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਿਆਂ ਡਰਾਇਆ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਮੇਰੇ ਉਠਣ-ਬੈਠਣ 'ਤੇ ਨਿਗਾਹਾਂ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਮੇਰੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗਾਹਾਂ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਮੇਰੀ ਸਜ ਫਬ ਤੇ ਸ਼ਕ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਮੈਂ ਲਾਲ ਚੂੜਾ ਪਹਿਨ ਤੇ ਪਚਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪੁਜੀ ਮੈਂ

ਡਾ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਫੋਨ: 585-305-0443

ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਮੇਰੀ ਔਲਾਦ ਮਾਲਕ ਬਣੀ ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸਾਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਪਰਾਈ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਜੰਮਿਆ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਵਡਾ ਹੋਇਆ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵਡਿਆਇਆ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਡਰਾਇਆ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰੀ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਨਿਗਾਹ ਲੜਾਈ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਤੇਰੀ ਸਜ ਫਬ ਤੇ ਚਾਅ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਵਾਗ ਸੰਭਾਲੀ ਡੋਲਾ ਲਿਆਇਆ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਔਲਾਦ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਪਰਾਈ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਪਰਾਈ ਹਾਂ।" ਔਰਤ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਅੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹੋ ਵਿਹਾਰ ਹੋ ਚਿਹਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵਿਕਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਔਰਤ ਨੂੰ ਵਿਲਾਸ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਮਨ ਪਰਚਾਵੇ ਦਾ ਸਾਧਨ

ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧ ਵਧ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣਾ, ਗਰਦਨ ਘੁਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣਾ, ਦਾਈ ਵਲੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਅੱਕ ਦਾ ਦੁਧ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਨਾ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਮੂਧੀ ਪਾ ਦੇਣਾ, ਸਿਆਲ ਵਿਚ ਠੰਡੇ ਥਾਂ ਪਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਗਰਮ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਲੂਕ ਜਿਦ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, 'ਸੋ ਕਿਓਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਏ ਜਿਤ ਜੰਮੇ ਰਾਜਾਨਾ।' ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ, 'ਸੀਲ ਖਾਨ ਕਨਿਆ ਇਕ ਹੋਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਵਿਗੋਵੇ।' ਰਾਜਾ ਗਜਪਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਕੁੱਜੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਦਬਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਕ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਉਸ ਰਾਹ ਗੁਜਰੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਖੁਦਵਾਈ ਅਤੇ ਕੁੱਜਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਨੰਨ੍ਹੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਉਸੇ ਲੜਕੀ ਦੀ ਕੁੱਝ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਂਬਲੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਜੇਕਰ ਸੰਤ ਜੀ ਇਹ

ਪਰਉਪਕਾਰ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੋਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਲਟਰਾਸਾਊਂਡ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਗਰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਵਾਂ ਬੱਚਾ ਲੜਕਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੜਕੀ। ਲੜਕੀ ਸਾਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗਰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਮਸ਼ੀਨ ਇਸ ਲਈ ਖੋਜੀ ਗਈ ਸੀ? ਨਹੀਂ। ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਰੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਲਾਜ ਕਰਕੇ ਰੋਗ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਲੜਕੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਭੁਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਔਰਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਸੌਂਹਲ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਸ ਕੁਟ ਕੁਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਔਰਤ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਫਰਸ਼ ਤੋਂ ਅਰਸ਼ ਤਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਮਨ ਬੇਸਜ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਫਰਸ਼ ਉਪਰ

ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੀ ਲਾਹਣਤ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਦੇਹਰ (ਦੁਨੀਆ) ਸੇ ਕਿਓਂ ਖਫਾ ਰਹੋ, ਦਰਖ (ਅਸਮਾਨ) ਕਾ ਕਿਓਂ ਗਿਲਾ ਕਰੋ। ਸਾਰਾ ਜਹਾਂ ਅਦੂ (ਦੁਸ਼ਮਨ) ਸਹੀ, ਆਓ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੋ। ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੀਆਂ ਤੇਰੇ ਦੁਖ ਵੰਡਣੇ, ਪੁੱਤਾਂ ਵੰਡਣਾ ਵਿਹੜਾ ਵੇ ਬਾਪੂ ਤੇਰਾ। ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁੱਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰੋਣਕ ਵਿਹੜੇ ਦੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਧੀਆਂ ਪਨ ਬੇਗਾਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਇਹੋ ਸੁਣਦੀ ਆਈ। ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ ਆਪਣਾ ਘਰ, ਜੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਸੱਸ ਆਪਣੀ ਨੂੰ, 'ਪੁੱਤ', ਇਹ ਤਾਂ ਬੇਗਾਨੀ ਧੀ ਹੈ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ-ਬਾਬਲ ਦਾ ਘਰ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦਾ ਘਰ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਘਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਇਹ ਸਲੋਕ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ ਰਚੀ ਵਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਸਲੋਕ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਵਕਤ, ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ (ਉਦੋਂ ਵਿਆਹ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਢੁਕਣ ਅਤੇ ਰਾਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੁੰਦਾ ਸੀ) ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ-ਸਾਢੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਸਾਢੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਇਸ ਦੇ ਸਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਣ ਦੀ ਅਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੁਝ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਵੈਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਸਲੋਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਨ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਆਮ ਸਧਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਲੋਕ ਯਾਦ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਗੁਰੂ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵੱਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ,

ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਦਿਉਹਾੜੀ ਸਦਵਾਰ॥ ਜਿਨਿ ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਰ॥1॥

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ 1, ਪੰਨਾ 462)

ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੋਤਿ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਦੈਵੀ ਅੰਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਹ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਸਕੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਦੈਵਤਵ ਨੂੰ ਜਗਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਦੇਵਤਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ, ਦੂਸਰੀ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਜ਼ਮ ਗੁਣ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦੱਸੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਗੁਣ ਹੈ 'ਗਿਆਨ' ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਚਾਨਣ ਹੈ, ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ-ਦੇਵੇਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਚਾਨਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਦੇ ਸੋਮੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਚਮਕ ਉਠਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੱਥ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਫਰਮਾਉਂਦੇ

ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਦਿਉਹਾੜੀ ਸਦਵਾਰ

ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਚੰਦਰਮਾ ਵੀ ਚੜ੍ਹ ਪੈਣ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹ ਪੈਣ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਪਰ ਜੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਚਾਨਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਚਾਨਣ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ,

ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ ਚੜਹਿ ਹਜਾਰ॥ ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਦਿਆਂ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਅੰਧਾਰ॥2॥

(ਮਹਲਾ 2, ਪੰਨਾ 463)

ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਸਹੀ ਹੈ-ਉਹ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਜੋ ਸਹੀ ਜਾਂ ਸੱਚਾ ਨਹੀਂ-ਉਹ ਅਗਿਆਨ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਚਾਨਣ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧੇਰਾ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਗੁਰੂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਤੁਰ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਚਤੁਰ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਸਿਆਣੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਤਿਲ ਦੇ ਉਸ ਬੂਟੇ ਵਾਂਗ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਲ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਫਲ ਨਾ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਫਸਲ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਅਜਿਹੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੱਟਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਥੇ ਗਲ-ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬੁਆਝ ਤਿਲਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਛੱਲ ਵੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਲ ਵੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਸੁਆਹ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਟੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,

ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨ ਚੇਤਨੀ ਮਨਿ ਆਪਣੇ ਸੁਚੇਤ॥ ਛੁਟੇ ਤਿਲ ਬੁਆਝ ਜਿਉ ਸੁੰਵੈ ਅੰਦਰਿ ਖੇਤ॥ ਖੇਤੇ ਅੰਦਰਿ ਛੁਟਿਆ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਉ ਨਾਹ॥ ਫਲੀਅਹਿ ਫਲੀਅਹਿ ਬਪੁਤੇ ਭੀ ਤਨ ਵਿਚਿ ਸੁਆਹ॥3॥

(ਮਹਲਾ 1, ਪੰਨਾ 463)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮਣਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਨੂੰ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਵਿਚ 'ਸੈਭੰ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੋ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਾਜੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੁਦਰਤਿ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚ ਆਸਣ ਜਮਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤਿ ਵਿਚ ਆਪ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕੁਦਰਤਿ ਦੇ ਜ਼ੋਰੇ ਜ਼ੋਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੁਦਰਤਿ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਹੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਜਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਕੇ, ਤੁਠ ਕੇ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਜਿੰਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਉਦੋਂ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ,

ਅਪੀਨੈ ਆਪੁ ਸਾਜਿਚਿ ਅਪੀਨੈ ਰਚਿਚਿ ਨਾਉ॥

ਦੁਯੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਾਜੀਐ ਕਰਿ ਆਸਣੁ ਡਿਠੈ ਚਾਉ॥ (ਪੰਨਾ 463) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵੇਦਾਂਤ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਭਰਮ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਮਾਇਆ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਠੋਸ ਹਕੀਕਤ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਸੱਚੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਪਰ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ, ਖੰਡ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਜੋ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਅਕਾਰ ਸੱਚੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ, ਉਸ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਸਭ ਅਟੱਲ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਫੁਰਮਾਨ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਸੱਚੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਜੀਵ ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਸੱਚੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਤਾਣ ਵਿਚ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨੀ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੇ ਜੀਵ ਉਸ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭੀ ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹਨ, ਪਰ ਜੋ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ ਹੋਣ ਦਾ ਹਾਲੇ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕੱਚੇ ਹਨ, ਸਚੇ ਤੇਰੇ ਖੰਡ ਸਚੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ॥ ਸਚੇ ਤੇਰੇ ਲੋਅ ਸਚੇ ਆਕਾਰ॥

ਸਚੇ ਤੇਰੇ ਕਰਣੇ ਸਰਬ ਬੀਚਾਰ॥ (ਪੰਨਾ 463)

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੱਚਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰਮ-ਮੂਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਾਰਕ ਪਾਸਾਰ ਉਸ ਹਸਤੀ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਪਾਸਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਰਜ ਵੀ ਉਸ ਕਾਰਨ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੈ, ਜੋ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੱਚੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਝੂਠਾ ਕਾਰਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸਥਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਨਾਸ਼ਵੰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੋ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਿਨਸਣਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਕੁਦਰਤਿ ਦਾ ਇੱਕ ਸਦੀਵੀ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਜੋ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਇਮਾਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਵਿਚ ਸਮੇਤ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਨਾਸ਼ਵੰਤ ਹਨ।

ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ 'ਸਤਿਨਾਮ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਤਿ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਦਾ ਅਟੱਲ, ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਆਸਣ ਸਦਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਿਫਤ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਜਾਣੀ-ਜਾਣ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਕੇ ਦਾਤਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਆਪ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਦਾਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਰਗੀ ਹਸਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਕੁਦਰਤਿ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ (ਇਸੇ ਨੂੰ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 'ਕਰਤੇ ਕੈ ਕਰਣੈ ਨਾਹੀ ਸੁਮਾਰੁ' ਕਿਹਾ ਹੈ), ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾ ਵਡਾ ਨਾਉ॥ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾ ਨਿਹਚਲ ਥਾਉ॥ (ਪੰਨਾ 463)

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਵਿਚ ਉਸ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ 'ਕੋਠੜੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸੱਚਾ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸੱਚੇ' ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਝੂਠੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਚਰਨ-ਕੰਵਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਡੋਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਕਈ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਰੱਬ ਕਿਸ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

ਇਹੁ ਜਗੁ ਸਚੈ ਕੀ ਹੈ ਕੋਠੜੀ ਸਚੇ ਕਾ ਵਿਚਿ ਵਾਸੁ॥ ਇਕਨੁ ਹੁਕਮਿ ਸਮਾਇ ਲਏ ਇਕਨੁ ਹੁਕਮੇ ਕਰੇ ਵਿਣਾਸੁ॥ ਇਕਨੁ ਭਾਣੈ ਕਢਿ ਲਏ ਇਕਨੁ ਮਾਇਆ ਵਿਚਿ ਨਿਵਾਸੁ॥ ਏਵ ਭਿ ਆਖਿ ਨ ਜਾਪਈ ਜਿ ਕਿਸੈ ਆਣੈ ਰਾਸਿ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਣੀਐ ਜਾ ਕਉ ਆਪਿ ਕਰੇ ਪਰਗਾਸੁ॥ (ਪੰਨਾ 463)

(ਚਲਦਾ)

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਹੋਆ ਸਹਾਈ...

ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੫
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਹੋਆ ਸਹਾਈ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀ ਬਾਣੀ ਜਪਿ ਅਨਦੁ ਕਰਹੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਾਣੀ॥੧॥ ਹਰਿ ਸਾਚਾ ਸਿਮਰਹੁ ਭਾਈ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਬਿਸਰਿ ਨ ਕਬਹੁ ਜਾਈ॥੨॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਤੇਰਾ ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਸੋ ਜੀਵੈ॥ ਜਿਸ ਨੋ ਕਰਮਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਵੈ ਸੋ ਜਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਬੀਵੈ॥੩॥ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸ ਸਭਿ ਦੁਖ ਨਾਸਨ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਮਨੁ ਲਾਗਾ॥ ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਅਚੁਤ ਅਭਿਨਾਸੀ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਜਾਗਾ॥੪॥ ਮਨ ਇਛੋ ਸੇਈ ਫਲ ਪਾਏ ਹਰਿ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਹੇਲੀ॥ ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਮਧਿ ਨਾਨਕ ਕਉ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋਆ ਬੋਲੀ॥

ਹਰਿ ਸਾਚਾ ਸਿਮਰਹੁ ਭਾਈ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਬਿਸਰਿ ਨ ਕਬਹੁ ਜਾਈ॥੨॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਤੇਰਾ ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਸੋ ਜੀਵੈ॥ ਜਿਸ ਨੋ ਕਰਮਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਵੈ ਸੋ ਜਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਬੀਵੈ॥੩॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਤੇਰਾ, ਭਾਵ ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਰੁਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਾਂ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ; ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਸੋ ਜੀਵੈ, ਭਾਵ ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਜੋ ਜੀਵ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਫਿਰ ਉਚਾ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਸ ਨੋ ਕਰਮਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਵੈ, ਭਾਵ ਹੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭ ਜੀ! ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਸੋ ਜਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਬੀਵੈ, ਭਾਵ ਉਹ ਜੀਵ ਤੇਰੀ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਨਿਰਮਲ ਸੁਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸ ਸਭਿ ਦੁਖ ਨਾਸਨ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਮਨੁ ਲਾਗਾ॥ ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਅਚੁਤ ਅਭਿਨਾਸੀ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਜਾਗਾ॥੪॥ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸ ਸਭਿ ਦੁਖ ਨਾਸਨ, ਭਾਵ ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਡਭਾਗੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ; ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਮਨੁ ਲਾਗਾ, ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਮਨ ਜੁੜ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਚੇ-ਸੁਚੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਦੁਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁਖ-ਕਲੋਸ ਮੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਅਚੁਤ ਅਭਿਨਾਸੀ, ਭਾਵ ਜੋ ਜੀਵ ਸਦਾ ਹੀ ਅਟੱਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੌਹ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਜਾਗ ਪਏ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸਦਾ ਲਈ ਰੰਗੇ ਗਏ।

ਮਨ ਇਛੋ ਸੇਈ ਫਲ ਪਾਏ ਹਰਿ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਹੇਲੀ॥ ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਮਧਿ ਨਾਨਕ ਕਉ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋਆ ਬੋਲੀ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਆਖਦੇ ਹਨ-ਮਨ ਇਛੋ ਸੇਈ ਫਲ ਪਾਏ, ਭਾਵ ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਉਹਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਚਾਹੇ ਫਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਹਰਿ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਹੇਲੀ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਨਾਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਤਿ ਸੁਖਦਾਈ ਲਗਦੀ ਹੈ; ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਮਧਿ ਨਾਨਕ ਕਉ, ਭਾਵ ਇਹ ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੇ ਮਧ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ, ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਵੀ; ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋਆ ਬੋਲੀ, ਉਹ ਮਿਹਰਬਾਨ ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਸਾਥੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਫੋਨ: 916-687-3536

ਮੈਕਾਲਿਫ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਦਾ ਇਹ ਫਲ!

ਮੈਕਾਲਿਫ ਦੀ ਸੌਵੀਂ ਬਰਸੀ-4

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਿਫ (10 ਸਤੰਬਰ 1841-15 ਮਾਰਚ 1913) 1862 ਵਿਚ ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਫਰਵਰੀ 1864 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ। ਉਹ 1893 ਵਿਚ ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਇੰਨਾ ਨਿਹਾਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਤਰਜਮਾ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਿਆ, ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੜਿਚਣਾਂ ਡਾਹੀਆਂ। ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਰਜਮੇ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ-ਮਾਣ ਹੈ। ਮੈਕਾਲਿਫ ਦੀ ਸੌਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਉਘੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ (ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਪਾਦਕ) ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਦੀ ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੈਕਾਲਿਫ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਛੇ-ਜਿਲਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ 'ਦਿ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜ਼ਨ' ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪਰਤਿਆ, ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਨੇੜ-ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਹ ਇਕੱਠ ਉਹਦੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਮਾਇਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਹ ਦੌਰ ਲੰਬਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਵੇਚ ਕੇ ਉਹਨੇ ਛਪਾਈ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਨਿਭਾ ਲਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 91-11-65736868
bhullarg@gmail.com

ਮਾਇਆ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੜਾ ਸਰਲ-ਸਾਧਾਰਨ ਤੇ ਸੌਖਾ ਸੀ। ਬੱਸ ਸਿੱਖ ਉਹਦੀ ਘਾਲਣਾ ਉਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦੇਣ! ਉਹਨੂੰ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਰਖ-ਪਰਖ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਉਹਦੇ ਕੀਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਉਤੇ ਕੋਈ ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਉਹਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਕਾਵਿਕਤਾ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਉਡਾਣ ਦੀ ਕੁਛ ਕਸਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਚੇਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੂਲ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਵਧੀਆ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਤੋਖ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਕਥਾ-ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਧੁੰਦ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਹਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਏਨੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਉਹਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਥੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਕਾਰ ਦੇਖਦਿਆਂ 1893 ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਇਥਰ ਲਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨਮੋਲ ਸੁਗਾਤ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ 200ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸਮੇਂ 1899 ਵਿਚ ਭੇਟ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਣਕਿਆਸੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਵੱਸੋਂ ਬਾਹਰੀਆਂ ਆਰਥਕ ਤੰਗੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ। ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਛੜ ਕੇ ਹੀ ਸਹੀ, ਆਖਰ ਉਹਦੀ ਰੀਝ ਤੇ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

1911 ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਤੈਅ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਤਾਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਗੇਤੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈਣ ਕੋਈ ਨਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਭਗਤ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ। ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਟਾਂਗਾ ਲਿਆ ਤੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਵੈਜੀਵਨੀ 'ਆਰਸੀ' ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਇਕ ਇਕ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸੱਚ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਇਹ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਮਲੂਮ ਹੋਈ ਸੀ।" ਭਗਤ ਜੀ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਪੁੱਜਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਰਾਤ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੱਟੀ। ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਮੁਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰੁਪਿਆ ਲੈਣੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ

ਭਗਤ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ

1911 ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਤੈਅ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਤਾਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਗੇਤੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈਣ ਕੋਈ ਨਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਭਗਤ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ। ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਟਾਂਗਾ ਲਿਆ ਤੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਭਗਤ ਜੀ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਪੁੱਜਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਰੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ। ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨਫਰੰਸ ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਪਾਸ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇ।"

ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਬੜੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਲਕੇ ਉਹ ਆਪ ਇਸ ਭਾਵ ਦਾ ਮਤਾ ਸਬਜੈਕਟਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਲੈਣਗੇ। ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੂੰ ਆਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਅਚਾਨਕ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਗਤ ਜੀ ਤੋਂ ਮਿਲੀ, ਉਹਦੇ ਮਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਨਾਲ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਛਾਉਣੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਦਾਸ-ਨਿਰਾਸ ਇਕੱਲਾ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਉਹ ਹੋਟਲ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਬਣਿਆ' ਆਖ ਕੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਮਝਦੇ। ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਕੱਖੋਂ ਹੋਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਖਬਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ, ਉਹ ਕਿਸ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਹਣਿਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰ ਸਕੇਗਾ! ਉਹਦਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਝੁਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਹੌਸਲਾ ਉਹਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹ

ਵਲਾਇਤ ਪਰਤ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬੱਸ ਉਹਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੇਵਕ ਮੁਹੰਮਦ ਸੀ। 15 ਮਾਰਚ 1913 ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਉਹ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਈਸਾਈ ਰਹਿ ਕੇ, ਭਾਵ ਸਿੰਘ ਸਜੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਕੀਤੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੈਕਾਲਿਫ ਤੋਂ ਅਜੇ ਮੌਤ ਨਾਲ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਮੁਰਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਵੇ! ਅਜੇ ਮੈਕਾਲਿਫ ਦਾ ਮੁਰਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਸੀ!

ਉਹਦੀ ਦੇਹ ਸਮੇਟਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਧਰਮ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਬਣਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਖਦੇ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਗੱਲ ਸਮਝਣ-ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਸਮੇਂ ਸੁਤੇਸਿਧ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਟੂਡੇ ਅਤੇ ਟੂਨਾਈਟ ਦੇ ਟੂ ਨੂੰ ਟੀ ਓ ਲਿਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਟੀ ਡਵਲਯੂ ਓ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੰਭਵ ਪਰ ਉਹ ਕੁਛ ਇਉਂ ਹੈ, "1913 ਮਾਰਚ ਅੱਜ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 21 ਸਰ ਪਿਆਰੇ ਮਿਸਟਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਿੰਘ ਗੁੱਡ ਮਾਰਨਿੰਗ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇਰੇ ਦਿਸਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਪਿਆਰਾ ਮਿੱਤਰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਪਿਆਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਆਉ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 15 ਅੱਜ ਰਾਤ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਹੁਣ 8 ਬੱਜ ਕੇ 10 ਮਿੰਟ ਹੋਏ ਹਨ ਗੁਆ ਲਏ ਸਰ ਪਿਆਰੇ ਗੁਆ ਲਏ ਮਿਸਟਰ ਮੈਕਾਲਿਫ ਸੁੱਤੇ ਲੰਡਨ ਹੁਣ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ..." (1913 ਮਾਰਚ ਟੂਡੇ ਫਰਾਈਡੇ 21 ਸਰ ਡੀਅਰ

ਮੈਕਾਲਿਫ

ਮਿਸਟਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਿੰਘ ਗੁੱਡ ਮਾਰਨਿੰਗ ਮੱਚ ਬੈਟਰ ਯੂ ਲੁੱਕ ਆਈ ਐਮ ਸੌਰੀ ਯੂ ਨਾਉ ਡੀਅਰ ਫਰੈਂਡ ਵੈਰੀ ਗੁੱਡ ਡੀਅਰ ਨਾਟ ਕਮ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਆਈ ਐਮ ਸੌਰੀ ਸੈਚਰਡੇ 15 ਟੂਨਾਈਟ ਲਾਸਟ ਟਾਈਮ ਇਟ ਇਜ਼ 8 ਓਕਲਾਕ ਪਾਸਟ 10 ਮਿਨਟਸ ਲੋਸਟ ਸਰ ਡੀਅਰ ਲੋਸਟ ਮਿਸਟਰ ਮੈਕਾਲਿਫ ਏ ਸਲੀਪ ਲੰਡਨ ਨਾਉ ਐਂਡ ਆਈ ਐਮ ਸੌਰੀ...)। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ

ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਤਾਂ 1860ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੱਥ ਲੈਣਾ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਹ ਮੱਤ ਅਗਿਆਨ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਾਰਨ! ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉਹਦਾ ਸਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਉਹਦਾ ਪੰਜ-ਕੱਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਦਿਸਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਉਹਦੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸਦੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਇਹਦੀ ਮਿੱਟੀ ਸਮੇਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲਣ ਦਾ ਪੰਗਾ ਕਿਉਂ ਲਈਏ! ਅੱਗੇ ਭਗਤ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ, "ਅੰਤ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਕਾਲਿਫ ਦਾ ਸਰੀਰ ਤਾਬੂਤ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਕਬਰ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਦਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਇਉਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।"

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਗੀ ਖਬਰ ਭਾਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਸਵਰਗੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਗਜ਼-ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਪੱਖੋਂ ਕੋਰਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ ਅਜਿਹੀ ਓਪਰੀ ਤੇ ਬੋਤੁਕੀ

ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਅੰਤਲਾ ਸਵਾਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਦਸ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਕਾਲਿਫ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ!

ਮੌਤ ਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਮਿੱਟੀ ਖੁਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਸਦੀਵੀ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਦੁੱਖ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਕੁਛ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 'ਮੈਕਾਲਿਫ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫੰਡ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਬੜੇ ਜਤਨਾਂ ਦੇ, ਸਗੋਂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਸਾਡੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਲੁਕਣੀਆਂ ਦੇ' ਬਾਵਜੂਦ ਮਸਾਂ ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਇਆ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਫੰਡ ਦੇ ਇਹ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਮੈਕਾਲਿਫ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਤਮਗਾ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੇ। ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਇਹ ਧਰਮ-ਆਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ, "ਬੋਝੇ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਰੁਪਇਆ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਹੁਣ ਇਸ ਫੰਡ ਦੇ ਸੂਦ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਤਕਮਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵੀ ਇਹ ਰਕਮ 3,245 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੀ ਪੁੱਜ ਸਕੀ ਸੀ! ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੰਡ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਤ ਜਾਨਣ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਛ ਵੀ ਹੱਥ-ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਮੱਖੀ ਉਤੇ ਮੱਖੀ ਮਾਰਦਿਆਂ ਮੈਕਾਲਿਫ ਇਨਾਮ ਬਾਰੇ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਨਾਮ ਨਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੰਡ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ।

(ਸਮਾਪਤ)

ਮਾਈਕ ! ਮਾਈਕ !

ਮਾਈਕ ਬਲੀ ਲੋਕੋ! ਮਾਈਕ ਬਲੀ ਲੋਕੋ! ਏਸ ਮਾਈਕ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਛਲੀ ਲੋਕੋ! ਸਿਤਾਰੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਇਹ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਵੇ ਇਹ ਦਲੀ ਲੋਕੋ।

ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਵੀ ਕੁੱਕੜ੍ਹ-ਘੜ੍ਹਾ ਰਾਹੀਂ, ਸੀ ਅਹੱਲਿਆ ਗੌਤਮ ਦੀ ਛਲੀ ਲੋਕੋ। ਰੰਗ ਕਈਆਂ ਦੇ ਸੁਹੇ ਸੁਰਖ ਕਰਦਾ, ਫੇਰੇ ਕਈਆਂ 'ਤੇ ਚਿੱਟੀ ਕਲੀ ਲੋਕੋ।

ਰੁਤਬੇ ਲੀਡਰੀ ਦੇ ਮਾਈਕ ਬਖਸ਼ਦਾ ਏ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮਸਹੂਰ ਗਲੀ ਗਲੀ ਲੋਕੋ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰਾ ਕਰੋਪ ਹੋਵੇ, ਸਮਝੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰੀ ਟਲੀ ਲੋਕੋ।

ਤਾਕਤ ਏਸ ਦੀ ਇੰਜ ਪਈ ਜਾਪਦੀ ਏ, ਜਿਉਂ ਲੰਮਾ ਪਥਰੀਲਾ ਜਿਹਾ ਖਲੀ ਲੋਕੋ। ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਮਾਈਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਯਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਏਸ ਦੀ ਭਲੀ ਲੋਕੋ।

ਸਿਆਸਤ ਧਰਮ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ

ਕਾਰਨ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਐਪਰ ਜਦੋਂ ਬਣਦਾ, ਅਗਨੀ ਈਰਖਾ ਦੀ ਜਾਵੇ ਬਲੀ ਲੋਕੋ। ਜਦੋਂ ਹੋ ਹਮਲਾਵਰ ਇਹ ਝਪਟਦਾ ਏ, ਬੁੱਕਦਾ ਆਵੇ ਕਰਦਾ ਅਲੀ ਅਲੀ ਲੋਕੋ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਚ, ਮਚਵਾਉਂਦਾ ਮਾਈਕ ਹੀ ਹੈ ਖਲਬਲੀ ਲੋਕੋ। ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਟੁਣਕਦਾ ਏ, ਜਿਵੇਂ ਫਰੀਹ ਦੀ ਛਣਕਦੀ ਫਲੀ ਲੋਕੋ।

ਲੱਗੇ ਮਾਈਕ-ਰੇਸ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ, ਬਣੇ ਨਿਆਰੀ ਜਿਹੀ ਖੇਡ ਜਲਜਲੀ ਲੋਕੋ। ਹਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੀ ਰੇਸ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਦੌੜੇ, ਚਾਹੇ ਪਕੜਨਾ ਮਾਈਕ ਪਲੇ-ਪਲੀ ਲੋਕੋ।

ਮਾਈਕ ਬਲੀ ਲੋਕੋ! ਮਾਈਕ ਬਲੀ ਲੋਕੋ! ਏਸ ਮਾਈਕ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਛਲੀ ਲੋਕੋ!

-ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ : 832-232-8389

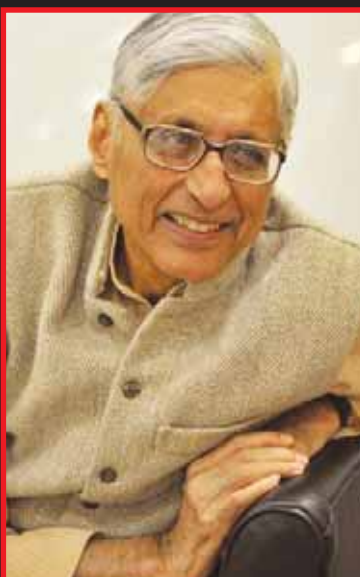
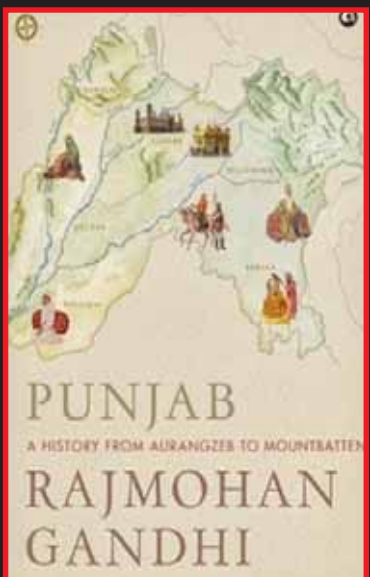

ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ

2

ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਨਾਮ ਹੈ: ਪੰਜਾਬ: ਏ ਹਿਸਟਰੀ ਫਰਾਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਟੂ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ। ਕੋਈ ਗੁਜਰਾਤੀ ਲੇਖਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖੇਗਾ, ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸ!... ਕਿਤਾਬ ਵਿਚਲਾ ਪੰਜਾਬ ਮੁਗਲ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਕਹਾਇਆ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਤੱਕ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਿਲਾ ਸੀ ਜੋ ਅੰਬਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।... ਇਸ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ 1947 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਲਾਹੌਰ ਆਰਕਾਈਵਜ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲੰਡਨ ਆਰਕਾਈਵਜ਼ ਤਕ ਖਰੜੇ ਵਾਚੇ ਹਨ।

ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਕੋਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਾਈ ਗਈ ਕਿ 19 ਸਾਲਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਜਲਾਵਤਨੀ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਗੱਦੀਓਂ ਲੱਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਜ਼ਾਦਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚ ਲਿਆ?

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਗਦਰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਚਲੀ ਗਈ, ਕੇਵਲ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਪਿਛੇ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਮਾਰ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ, ਸੋ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ।

ਗਦਰ ਦਬਾਉਣ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਾਤ/ਕਬੀਲੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਫੌਜੀ ਰਜਮੈਂਟਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟ, ਜਾਤ ਰਜਮੈਂਟ, ਰੋਹੇਲਾ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 91-94642-51454

ਰਜਮੈਂਟ, ਪਠਾਣ ਰਜਮੈਂਟ ਆਦਿਕ ਤਾਂ ਕਿ ਇਕ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਰਜਮੈਂਟ ਉਸ ਨੂੰ ਝੁੰਨਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਰਹੇ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲੜਾਕੂ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰ ਕੇ ਲੜਾਈਏ ਤਾਂ ਠੀਕ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰ ਚੁਕੇਗਾ। ਸੰਨ 1900 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੀ ਅੱਧੀ ਫੌਜ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੀ। ਸਾਲ 1881 ਤੋਂ 1921 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ 47% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 51%, ਹਿੰਦੂ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ 43% ਤੋਂ 35% ਤੇ ਸਿੱਖ ਗਿਣਤੀ 8% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 12.4% ਹੋ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਨਹਿਰਾਂ ਖੋਦ ਕੇ ਮੁਰੱਬੇ ਵੰਡੇ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਕੋਲ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋ ਗਈ। ਉਮਰ ਹਯਾਤ ਖਾਨ ਟਿਵਾਣਾ ਕਦੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਨਿਕ ਦਿਤੇ ਤੇ ਜਗੀਰਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿਵਾਣਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਰ ਫ਼ੋਟੂ ਰਾਮ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਮੈਂਦਾ ਆਇਆ, ਸੋਕੇ ਦੇਖੇ, ਕਾਲ ਪਏ, ਕਿਸਾਨ ਆਤੁਤੀਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੋ ਗਏ, ਵਿਆਜ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਕਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਦੁਖੀ ਕਿਸਾਨ ਆਤੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੇ ਵਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ; ਤਦ ਫ਼ੋਟੂ ਰਾਮ ਦੇ ਉਦਮ ਸਦਕਾ ਬਿਲ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਤੁਤੀਆਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਘਰ ਅਤੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ।

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ 6 ਅਪਰੈਲ 1919 ਨੂੰ ਰੋਲਟ ਐਕਟ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ, ਰਖ ਸਕੋ ਤਾਂ ਵਰਤ ਰੱਖੋ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰੋਸ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ?

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਪਈ, ਅਗਜ਼ਨੀ ਹੋਈ, 6 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਲੁਟੇ ਗਏ। ਡਾਕਖਾਨੇ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਾੜ ਦਿਤੇ। ਪੁਲਸੀਆਂ ਵੱਲ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿਤੀਆਂ। ਪੰਜ ਗੋਰੇ ਅਫਸਰ ਕਤਲ ਕੀਤੇ। ਸ਼ੇਰਵੁਡ ਨਾਮ ਦੀ ਗੋਰੀ ਆਪਣਾ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਘੇਰ ਕੇ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂਬੋਂ ਹਿਮਾਲਾ ਜਿਡੀ ਗਲਤੀ ਹੋਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਆਸ ਕਰ ਬੈਠਾ! ਓਡਵਾਇਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਹਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਵਾਂਗਾ ਕਿ ਭੁਲਣਗੇ ਨਹੀਂ।” 13 ਅਪਰੈਲ ਵਿਸਾਖੀ 1919 ਨੂੰ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਰ ਸਬਕ ਸਿੱਖਾ ਦਿਤਾ।

9 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸੈਫ-ਉਦ-ਦੀਨ ਕਿਚਲੂ ਨੇ ਸਾਂਤੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮਾਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਉਧਰ ਓਡਵਾਇਰ ਨੇ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਮਿਲੇ ਕਿ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉ, ਹਵਾਈ ਫਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।

ਡਾਇਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ, “ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਪਰਿੰਦਾ ਖੰਭ ਨਹੀਂ ਪਟਕਦਾ ਸੀ। ਕੁਤੇ ਤੇ ਗਿਰਝਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਚੁੰਡਦੇ ਰਹੇ।”

13 ਅਪਰੈਲ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਨਾਲ ਸਵਰਾਜ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ।” ਜਦੋਂ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਕਾਂਡ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਵੀ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਪੱਕਤੀ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖ ਹੀ ਦਿਤੀ, “ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਪਾਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਪਾਗਲਪਣ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜੇ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਦਿਆਂਗੇ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਸਾਡੀ ਹੋਵੇਗੀ।”

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤੁਰਕੀ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਛੇਤ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਏ। ਮੱਕਾ, ਮਦੀਨਾ, ਕਰਬਲਾ, ਨਜਫ, ਜੇਰੂਸਲਮ ਸਭ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ: ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸ਼ੌਕਤ ਅਲੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ, ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਉਹ ਗੱਊ ਹੱਤਿਆ ਨਾ ਕਰਨ? ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਈਦ ਦਿਹਾੜੇ ਗੱਊ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਗੋਰਖਪੁਰ ਨੇੜੇ ਚੌਰਾ ਚੌਰਾ ਵਿਚ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੇ 22 ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਵਢ ਵਢ ਕੇ ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅੰਦੋਲਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ, ਵਾਰਦਾਤ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋਈ, ਲਾਜਪਤ ਰਾਇ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ 70 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਗੁਸੈਲਾ ਖਤ ਲਿਖਿਆ, ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ਼ ਵਿਰੁਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਇ ਪਹਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਤਾ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਪਾਸ

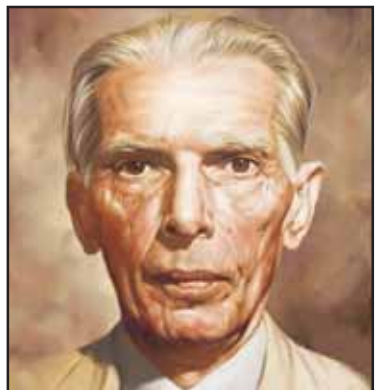
ਕਰਵਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹੀ ਰਾਜ ਕਰਨ।

1925 ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਣਾ ਸੀ; ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ। ਜਦੋਂ 23 ਮਾਰਚ 1931 ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿਤੀ ਗਈ, ਦੇਸ਼ ਹਿੱਲ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਹੀਰੋ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪਿਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਬ ਸੁਟਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਫਜ਼ਲ ਸੀ ਸਗੋਂ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਵੀ ਸੀ।

ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮਿਊਨਲ ਐਵਾਰਡ ਲਿਆਂਦਾ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 18% ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਮੰਗ 30% ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਮਿਲਿਆ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਬਾਦੀ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਡਾ. ਸਤਪਾਲ ਚੁੱਧਰ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਐਵਾਰਡ ਪਸੰਦ ਆਇਆ; ਫਲਸਰੂਪ, ਪੰਜਾਬ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਐਵਾਰਡ ਚੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਕਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਉਤੇ ਬੜਾ ਦਬਾਉ ਪਿਆ ਕਿ ਸਰ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵਾਪਸ ਕਰੋ, ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਥ ਨੇ ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਤੁਹਾਡਾ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਆਓ, ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੋ। ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕਬਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇਣਗੇ ਨਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ। ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਾਹੀਦੇ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ; ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਕੇਵਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ। 175 ਮੈਂਬਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ 48%, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ 24% ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 18% ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। 1937 ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ 95 ਸੀਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਦੋ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 28 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਬਾਕੀ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤੇ।

ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨਾਹ ਫਿਰਕਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਹਵਾ

ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ

ਦੇ ਰਿਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਨਹਿਰੂ ਨਿੱਕਾ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖੁਰਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇਧਰ ਉਧਰ ਮੂੰਹ ਮਾਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ। ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ, ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਨਹੀਂ, ਅਣਗਿਣਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਿਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣਗੇ।

ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜਾ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ) ਸਿਕੰਦਰ ਹਯਾਤ ਖਾਨ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਭਰਤੀ ਕਰ ਕੇ ਦਏਗਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਦੱਸਣ, ਅਸੀਂ ਮਦਦ ਬਾਰੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਗੈਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਪਹਿਲਾਂ 1938 ਵਿਚ, ਫਿਰ 1939 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਨਾ ਪੈਸਾ ਦਿਆਂਗੇ, ਨਾ ਬੰਦੇ ਨਾ ਹੋਰ ਸਾਧਨ। ਫਲਸਰੂਪ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਕੰਦਰ ਹਯਾਤ ਖਾਨ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਹੈਨਰੀ ਕਰੀਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਲੱਖ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਕਿਸਾਨ ਪਰਜਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਚੁਣਿਆ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲਾਹੌਰ ਆਇਆ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉਪਰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਕੇਵਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਸਾਰੇ ਉਹੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ? ਇਕੋ ਹਵਾ ਵਿਚ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ? ਇਹ ਬਿਆਨ ਮਹਿਜ਼ ਬਿਆਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਉਪਰ ਰੱਖੇ ਘੜਿਆਂ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਾਣੀ, ਹਿੰਦੂ ਪਾਣੀ। ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਘੜੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਸਨ। ਸਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਬਿਆਨ ਛਪਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਾਂ

ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਝੰਡਾ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਣੀ ਇੰਨੀ ਉਲਝੀ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਸਿਕੰਦਰ ਹਯਾਤ ਖਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਭੁਤਕਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿਕੰਦਰ ਹਯਾਤ ਮਹਾਨ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਿੱਖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨਾਹ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿੱਤ ਉਸ ਦੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇਖਿਆ।

ਆਖਰ ਵਿਚ ਖਿਚ-ਧੂਹ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹੋਈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ

ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਕੋਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਾਈ ਗਈ ਕਿ 19 ਸਾਲਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਜਲਾਵਤਨੀ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਗੱਦੀਓਂ ਲੱਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਜ਼ਾਦਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚ ਲਿਆ?

ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਲੜਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਏਗੀ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੱਢਣ ਲਈ। ਇਹ ਹਥਿਆਰ 1947 ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਏ। ਗਾਜ਼ਰਾਂ ਮੂਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਬੰਦੇ ਨੇ ਬੰਦੇ ਵੱਢੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਸਰ ਗਈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀਨ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਦੇਸ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 47 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਭਰਤੀ ਸੀ, ਲੀਗ ਦੇ ਗਾਰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 23 ਹਜ਼ਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਉਂ ਕੋਈ ਫੌਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਫੌਜ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਭਰਤੀ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ? ਲੁਹਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਹਿਰਨਾਂ 'ਤੇ ਦਾਤੀ ਰੰਬਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਗੰਡਾਮੇ ਅਤੇ ਬਰਛੇ ਢਲਣ ਲੱਗੇ। ਲੀਗ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 70% ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੀ ਬਣੇਗਾ? ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਉਲਝੀ ਪਈ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦਾ ਮੁਖੀ ਗੋਵਲਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਤਿਆਰ ਰਹੋ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਯੁੱਧ ਹੋਏਗਾ। ਖਿਜਰ ਹਯਾਤ ਖਾਨ ਨੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਗਾਰਦ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਮੁਸਲਿਮ ਗਾਰਦ ਨਹੀਂ ਝੁਕੀ। ਖਿਜਰ ਨੂੰ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਧੜਾ ਧੜ ਸਿੱਖ ਨਿਹੰਗ ਹੋ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਹੰਗਾਂ ਨੂੰ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੱਤਮ ਦਾ ਧੰਦਾ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ 'ਖੇਡ' ਵਿਚ ਦੇਸ਼ੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਦਿਉਕੱਦ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕਾਮੀ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੁਕਾਮੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਲਾਲਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਪਰਲਿਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਈ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਹੱਲਾ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਤ-ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭੌਇ-ਹਾਸਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੱਕ ਭਰਮ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਹ ਕੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ 'ਢੁਕਵੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ' ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੱਕ ਸੁੰਗੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਮਹਾਦੀਪਾਂ ਵਿਚ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਅਵਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਮੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜੀ ਚਿੱਠੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਰਗੀ ਸੀ।

ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਧਨਾਚਾਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਪੁਲਸੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੱਤਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਉਜਾੜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਪਟ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੱਲਾ ਕੋਲੰਬਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਝਪਟਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੱਲਾ ਹੈ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ' ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਫੂਕਣ, ਤਸ਼ੱਦਦ, ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਰਗੇ ਕਹਿਰ ਵਰਤਾਏ ਗਏ।

ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਸਮਰ ਔਫ ਫਲਾਇੰਗ ਫਿਸ਼' ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਰਮਿਕ ਕਥਾ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਚਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਉੱਦਮ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਗੋਆ ਵਿਚ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ 44ਵੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ (2013) ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਬੀਬੀ ਮਾਰਸੇਲਾ ਸੈਦ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਬਾਬਤ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਚਿੱਲੀ ਦੇ ਮਹਿੰਗੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ

ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੋਸਟਰ

ਮਾਰਸੇਲਾ ਸੈਦ

ਗਲਬੇ ਦੀ ਬੇਕਿਰਕ ਹਿੰਸਾ

ਦਿ ਸਮਰ ਔਫ ਫਲਾਇੰਗ ਫਿਸ਼

ਬੰਗਲਿਆਂ ਦੇ ਸਫੇਦਪੋਸ਼ ਮਾਲਕ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮਿਲਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਝੀਲ ਵੀ ਸੀ। ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੱਛੀ ਨੇ ਝੀਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤਿਆ; ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਗਲਬਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਇਹਨੂੰ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਵਸੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰਲੇ ਖੁਲਾਸੇ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਮਾਰਸੇਲਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਸਿਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤਵਰ ਜਮਾਤ ਆਪਣੇ ਹਿੰਤ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਗਲਬਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੇਕਿਰਕ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਸਹੀ

ਬੋਲੀ ਚੁਣਨਾ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਬੀਬੀ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਸੀ। ਮਾਰਸੇਲਾ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹੂ-ਬਹੂ ਫਿਲਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਹਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਿਛੋਕੜ-ਭੂਮੀ ਬਣਿਆ ਚਿੱਲੀ ਦਾ ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਖਿੱਤਾ, ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਵਰਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਸਵਰਗ ਦਾ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨੈਨਾ ਸਫੇਦਪੋਸ਼ ਜਗੀਰਦਾਰ ਫਰਾਂਸਿਕੋ ਦੀ ਧੀ ਹੈ। ਹੈਂਕੜਬਾਜ਼ ਜਗੀਰਦਾਰ ਲਈ ਉਹਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਘਰਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਂਗ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਹਨ। ਫਰਾਂਸਿਕੋ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮਹਾਂਨਗਰ ਤੋਂ ਪਰਤਿਆ ਹੈ। ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਉਹਦੀ ਜਗੀਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਉਹਦੀ ਜਗੀਰ ਵਿਚ ਖੂਬਸੂਰਤ

ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਝੀਲ ਹੈ। ਜਗੀਰਦਾਰ 'ਆਪਣੀ' ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਫਾਰਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਝੀਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਕਾਰਪ ਮੱਛੀ ਫਰਾਂਸਿਕੋ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਝੀਲ ਵਿਚੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਅਗਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਮੁਕਾਮੀ 'ਮਾਪੁਚੇ' ਕਬੀਲਾ ਹੈ। 'ਮਾਪੁਚੇ' ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਝੀਲ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਮੱਛੀ ਕਬੀਲੇ ਲਈ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਜਗੀਰਦਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੀਲ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਝੀਲ ਦੁਆਲੇ ਬਿਜਲਈ ਤਾਰ ਲਵਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਬਾਇਲੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਔਖੇ ਹਨ। ਜਗੀਰਦਾਰ ਕਾਰਪ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਝੀਲ 'ਚੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੀ ਨਿਤ-ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖੋਹਣ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਜਾਨਵਰ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਫੂਕੇ ਜਾਂਦੇ

ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਭਾਅ ਧੀਮੇ ਸੁਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਵ ਜਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਉੱਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਕਾਰਪ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਨੌਕਰ ਪੈਡਰੋ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠ ਦੱਬਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਬੰਦਾ (ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ) ਦੱਬੀ ਮੱਛੀ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਡਰੋ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭੋਜਨ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਬਾਇਲੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਦੱਬੀ ਮੱਛੀ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਇਸ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੁਕਾਮੀ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲਾ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਭੇੜ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਤਣਾਅ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੈਮਰਾ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਕਈ ਕਬਾਇਲੀ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਦੈਂਤਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਮਹਿੰਗੀ ਦਾਰੂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸੌਕੀਨ ਜਗੀਰਦਾਰ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੱਕ ਦਾ ਬੇਦਰਦੀ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਬਾਇਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦਾ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਹਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਉਲਟਾ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੀ ਜੁੱਡਲੀ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੀ ਨਾਬਰੀ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਭੜਕਾਹਟ ਐਲਾਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਨੋਚੇ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵੇਲੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਣ ਲਈ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ 'ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ' ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਮਾਪੁਚੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਜਾੜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਿਤਰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਡਾਢਿਆਂ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਵਾਮ ਖਿਲਾਫ ਭੁਗਤਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਾਲਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਮਾਰਸੇਲਾ ਦੀ ਫਿਲਮ ਗਲਬਾ ਖਿਲਾਫ ਚਲਦੇ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

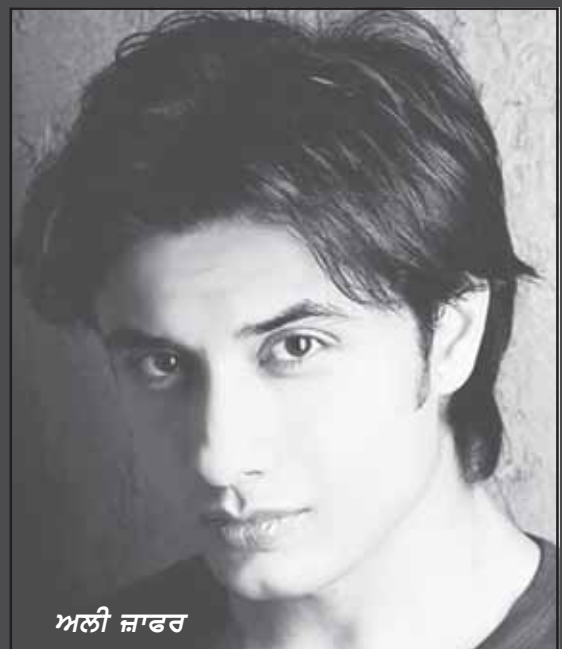
ਫਿਲਮ 'ਟੋਟਲ ਸਿਆਪਾ' ਦਾ ਪਿਆਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਕੁੜੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਯਾਮੀ ਗੌਤਮ

ਯਾਮੀ ਗੌਤਮ ਅਤੇ ਅਲੀ ਜ਼ਾਫਰ ਦੀ ਨਵੀਂ 'ਟੋਟਲ ਸਿਆਪਾ' ਅਗਲੇ ਸਾਲ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਲੰਡਨ ਰਹਿੰਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂ ਕੁੜੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੁਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਪੇਨੀ ਫਿਲਮ 'ਸੇਰੇਸ ਕੁਇਰਡਸ' (ਓਨਲੀ ਹਿਊਮਨ) ਦਾ ਹੀ ਰੀਮੇਕ ਹੈ। 'ਓਨਲੀ ਹਿਊਮਨ' ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜੰਮੀ-ਪਲੀ ਯਾਮੀ ਗੌਤਮ ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਆਰਟਿਸਟ ਵਜੋਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਮੀ 'ਵਿਕੀ ਡੋਨਰ' ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟੇ ਬਜਟ ਦੀ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਚੱਲ ਗਈ ਅਤੇ ਯਾਮੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਵੀ ਬੜੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਬੰਗਾਲਣ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਏਕ ਨੂਰ' (2011) ਵੀ ਕੀਤੀ। ਯਾਮੀ 2008 ਵਿਚ ਅਜੇ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਲਈ ਮੁੰਬਈ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਗਈ। ਉਹਨੇ 'ਚਾਂਦ ਕੇ ਪਾਰ ਚਲੋ' ਨਾਂ ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। 2010 ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਕੰਨਡ ਫਿਲਮ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਹਦੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਵਿਕੀ ਡੋਨਰ' 2012 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਲੀ ਜ਼ਾਫਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਦਾਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਗਾਇਕ, ਲੇਖਕ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਪੇਂਟਰ ਵੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਸ਼ਰਾਰਤ' ਦੇ ਗੀਤ 'ਜੁਗਨੂੰਓ ਸੇ ਭਰ ਲੋ ਆਂਚਲ' ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉੱਝ ਅਸਲ ਧਮਾਕਾ ਉਹਦੀ ਐਲਬਮ 'ਹੁੱਕ ਪਾਣੀ' ਦੇ ਗੀਤ 'ਚੋਨੋ' ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਹ 'ਤੇਰੇ ਬਿਨ ਲਾਇਨ' ਨਾਲ ਆਇਆ। ਫਿਲਮ ਹਿੰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵੀ ਚਮਕ ਉਠੀ। ਫਿਰ 'ਲਵ ਕਾ ਦਿ ਐਂਡ', 'ਮੇਰੇ ਬ੍ਰਦਰ ਕੀ ਦੁਲਹਨ', 'ਲੰਡਨ ਪੈਰਿਸ ਨਿਊ ਯਾਰਕ' ਅਤੇ 'ਚਸਮੇ ਬੱਦੂਰ' ਫਿਲਮਾਂ ਆਈਆਂ।

ਅਲੀ ਜ਼ਾਫਰ

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਅਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Golden State Realty

**Real Estate and Loans
Under One Roof**

ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Real/Short Sale Specialist

ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਘੱਟ ਘਾਤਕ

ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਕਰਜੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟਰਸਟੀ ਸੇਲ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਤਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਘਰ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਉਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਤਦ ਵੀ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰਜੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ।

We can sell your house in short sale at no cost to you.

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

1. 1498 Columbine Way,
Livermore, CA 94551
2. 1820 De Vaca Way,
Livermore, CA 94550
3. 4124 Polaris Ave.,
Union City, CA 94587

4. 2995 Masonwood St.,
San Jose, CA 95148
5. 4326 San Juan Way
Fremont, CA 94536
6. 2809 Glen Sharon Way,
San Jose, CA 95148

JUST SOLD

7. 2385 Patricia Dr.,
Santa Clara, CA 95050
8. 43881 Cameron Hills Dr.,
Fremont CA 94539

9. 1098 Phelps Ave.,
San Jose, CA 95117
10. 2712 Sea Drift Ln.,
Hayward, CA 94545
11. 27659 Persimmon Dr.,
Hayward, CA 94544

12. 115 Juniper Ct.,
Hercules, CA 945547
13. 2980 Glen Alden Ct.,
San Jose, CA 95148
14. 34782 Klondike Dr.,
Union City, CA 94587

If your house is in foreclosure due to not making payments and you have received trustee sale date, even than we can sell your house in short sale. Selling house in short sale damages your credit less than if you let it go to foreclosure. We can also sell your house in short sale even if you are making mortgage payments on time with difficulty and your house value is a lot less than the loan.

WE CAN SELL HUD HOMES ANY WHERE IN CALIFORNIA

Market is hot. Do not wait any more to buy home of your dreams. There are multiple offer situations on all under market homes. Act now before it is too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.

Selling new and old Homes
from San Jose to Sacramento

Fremont Office:
86 Pilgrim Loop
Fremont CA 94539

Tel:510-440-9292, Fax:510-656-8941

Cell: 510-304-9292
Cell:408-666-8279

Jaswinder Gill M.Sc (PAU)
CA DRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

*2004 to 2006 Award Winner
Top 1% Listing Realtor in Bay Area

Sacramento Office:
9912 Kapalua Ln.,
Elk Grove, CA 95624
Tel:916-612-5773, Fax:916-393-2586

E-mail: jassi@jassigill.com or
Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

**Refinance
Now**

15 & 30 Yr Fixed Rates Are Still Better!!!
5/1, 7/1 ARM are also attractive
Refinance Now At Zero Cost

**Call Sukhi Gill
@ 510-207-9067**

CA DRE Lic.#01180969,
NMLS# 352095

**HURRY!
LIMITED-TIME
OFFER!**

FREE \$100 REWARD CARD

Requires 24 month commitment, credit qualification and qualifying S. Asian package (\$19.99/mo. or higher).
Use Promotional Code: International

START WITH PUNJABI PACK AND THEN CUSTOMIZE

PUNJABI PACK
\$24.99
mo

HINDI MOVIES PACK
\$19.99
mo

MASTI PACK

\$5.00
mo ADD ON

WILLOW CRICKET HD*

\$14.99
mo

WILLOW^{HD}

CALL DISH NOW
855.318.4562
www.DishPunjabiTV.com

**HOME OF
SOUTH ASIAN
ENTERTAINMENT**

dish

International programming requires additional \$10/mo International Basic package or any America's Top package. Add-on packages available at additional cost. *Requires HD receiver to view International programming in HD. Must subscribe to a qualifying American HD package to qualify for HD receiver.
\$100 DISH REWARDS PREPAID MASTERCARD® CARD: Offer valid for activation and installation of qualifying DISH service under Digital Home Advantage with a 24-month commitment and credit qualification plus a qualifying South Asian package of \$ 19.99 or higher through 1/31/2014. Must activate service by calling 1-855-318-4562 and provide Promotion Code INTERNATIONAL. Allow 6-8 weeks after service activation for Reward Card delivery. Offer Code required at time of order for service, prior to activation. Limit one Reward Card per DISH account activation. May not be combined with other special offers. After service activation, visit www.mydishrewards.com or call 1-877-682-1215 to check the status of Reward Card and for applicable restrictions for Reward Card usage. Cards are issued by Citibank, N.A. pursuant to a license from MasterCard International and managed by Citi Prepaid Services. This card can be used everywhere MasterCard debit cards are accepted. Cards are issued by Citibank, N.A. pursuant to a license from MasterCard International and managed by Citi Prepaid Services. Cards will not have cash access and can be used everywhere MasterCard debit cards are accepted. **Additional Requirements:** All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. **ETF:** If you cancel service during first 24 months, early cancellation fee of \$20 for each month remaining applies. **Installation/Equipment Requirements:** A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Certain equipment is leased and must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. State reimbursement charges may apply. Additional restrictions and taxes may apply.
© 2013 DISH Network L.L.C. All rights reserved.